

Zlati let 2016

V Tržiču nagrajeni naši najboljši športniki

str. 15

Foto damj@n

Trst Na balotažo!

“No, ponovno bomo imeli Dipiazza”, je grenko ugotavljal upravitelj znane tržaške kavarne, ki pripada mlajši generaciji (vsekakor 40-letnikov, kar v našem okolju velja za še vedno mlado osebo...). “Glej, osebno res ne potrebujem župana, ki se ti lepo nasmeje, ki te potreplja po ramih. Raje imam za župana osebo, ki ima na vidiku prihodnost mesta. A kaj hočeš, Trst je mesto starcev, ki jim taka neposredna osebnost odgovarja...”, je še dodal. Naš sogovornik je bil piker, po našem mnenju pa ni izčrpal vse resnice. “Mah, res je, da je Trst mesto ostarelih. Res je tudi, da ta pretežni del občanov itak razpolaga s pokojnino; nerada zre v prihodnost in se raje predaja sedanosti in osebam, ki jim to ‘trenutnost’ znajo popestriti”, smo odvrnili.

/ str. 2
IG

Preprečimo vrnitev v preteklost SSk za Cosolinija!

V nedeljo, 19. junija, se bodo državljani in državljanke občine Trst odločali med dosedanjim županom Robertom Cosolinijem in nekdanjim županom iz vrst tržaške desnice Robertom Dipiazzo. Slovenci nimamo dvoma, da bi bil skok v preteklost velika napaka, ki si je današnji Trst ne sme in ne more privoščiti. S tem ne mislimo, da je Cosolinijeva uprava povsem zadostila pričakovanjem, saj so bile in so potrebe mesta in njene okolice velike. Župan Cosolini je odgovorno vodil tržaško mestno upravo v obdobju, ki je bilo za javne upravitelje med najtežjimi v vsem povojnem času. Cosoliniju priznavamo pozornost do slovenske narodne skupnosti, kateri je dal dostojanstvo enakovredne in torej enakopravne komponente občinske stvarnosti.

/ str. 10

Lojze Peterle: “Doživeli smo nasmeh zgodovine”

Slavnostni gost letošnje goriške proslave v Kulturnem centru Lojze Bratuž ob 25. obletnici samostojne Slovenije je bil evropski poslanec in prvi predsednik vlade samostojne Republike Slovenije Lojze Peterle. V pogovoru s časnikarko Eriko Jazbar je med drugim povedal, da se je domoljubja in demokracije učil na Goriškem. Danes so časi in izzivi hujši kot pred 25 leti, “spet bo treba položiti nekatere izpite iz državotvornosti in demokratične zrelosti”. Zgodovinski premik je bil storjen, prihodnost je odvisna od nas samih. “Navdih za vse tisto, kar je treba narediti, lahko najdemo v tistih časih, ko smo poznali tudi enotnost”. Zato “naj živi samostojna in demokratična Slovenija”!

str. 3

www.parrucchelanza.com Najboljši portal v Italiji za kakovostne lasulje

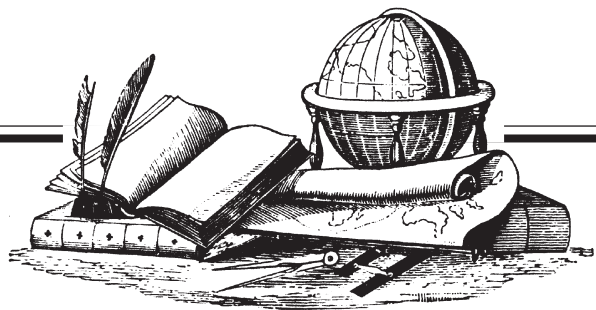

PARRUCCHE
Lanza

- KOZMETIKA ZA LASE
- PRIPOMOČKI
ZA FRIZERJE
IN KOZMETIČARKE

Gorica
Ul. Garibaldi, 13
na vogalu na trgu pred občino
Tel. 0481 240078

**Odprto vsak dan
od ponedeljka do sobote
od 9.00 do 12.30
in od 15.30 do 19.30**

S 1. strani

Na balotažo!

Goriški in tržaški Slovenci v Kočevskem Rogu

Romanje v kraje
neizrekljivega trpljenja

Udeleženci romanja, o katerem je bil govor že v prejšnji številki Novega glasa, so hvaležni organizatorjema, krožku Anton Gregorčič in Kulturnemu centru Lojze Bratuž za plemenito pobudo: dali so jim namreč možnost, da so z avtobusom obiskali štiri nadvse pomembne točke na Dolenjskem, ki v sebi zaobjemajo najhujši del naše zgodovine. Najprej so se poklonili pesniku Balantiču na njegovem grobu na pokopališču v Grahovem, nato so se udeležili svečano- sti ob grobišču pod Krenom v Kočevskem Rogu, obiskali

so morišče pri Macesnovi gorici, nazadnje pa so se še podali na ogled cerkve na Zaplazu, kjer počivajo relikvije blaženega Alojzija Grozdeta. S tem so številni udeleženci lahko vsaj en dan posvetili spominu svojih mučeniških bratov in sester. Celodnevno romanje je bilo nabito z duhovno vsebino; skupna nit pa je bilo spoznanje grozljivih dogodkov iz polpretekle slovenske zgodovine in poklon dolgo zamolčanim Slovincem, žrtvam tragičnega obdobja revolucije. Med udeleženci je bil zgodovinar Renato Podbersič, ki je na avtobusu govoril o do sedaj raziska-

dveh grobišč (dveh izmed - po zadnjih podatkih 620 evidenciranih morišč - na Slovenskem). Kot je v svoji razlagi povedal Podbersič, raziskovanja dokazujejo, da ležijo v morišču pod Krenom v Kočevskem Rogu predvsem umorjeni ujetniki in civilisti

to, da bi jih nikoli nihče ne mogel prepoznati. Avtorji grozodejstev so hoteli, da bi ti ljudje "nikoli več ne gledali naših divnih planin, naših cvetočih polj" in močno so si tudi prizadevali, da bi nikoli ne prišla resnica na dan, in da bi jim uspelo 150.000 ljudi,

V Macesnovi gorici (foto DP)

srbske in hrvaške narodnosti. V 4 kilometre oddaljenem morišču pri Macesnovi gorici pa so pri preiskavah našli predvsem stotine z brezjansko Marijo in križce s slovenskimi napisi: tu torej ležijo predvsem pobiti slovenski fantje, verjetno jih je okoli 2000. Z gotovostjo se ve, da je vsem pobojem poveljeval Maček Matija. Vemo tudi, da je bila delegacija komunistov (npr. Ribičič, Tito) na političnem šolanju v Moskvi; ko se je leta 1945 vrnila, je aktivno izvajala množične umore in poboje na prefinjen in preštudirani način, po točno določenem načrtu, da so lahko čim

od katerih 13.500 slovenskih (kolikor jim jih je uspelo na naši zemlji pobiti) za vedno zbrisati z zemeljske oble in tudi iz zgodovinskega spomina. Toda počasi in z veliko težavo posamezni pogumni zgodovinarji odstirajo zaveso, za katero se še vedno skriva večji del vseh grozljivih dogodkov in najbolj tragičnih in zločinskih dejanj naše zgodovine. Tisti, ki bi morali biti drugi akterji sprave in se torej pokesati, še vedno nočejo prepoznati zla, še vedno nočejo povedati vsega, kar vedo, ter omogočiti identifikacijo in pokop naših ljudi. Le goz-

preživele svojce- kako se jim bo godilo, ko bodo morali živeti v diktaturi, ki jih bo preganjala? Gotovo pa jim je bila edina svetla točka vera, saj je šlo za verne fante in dekleta. Zaradi njih in zaradi Resnice ne smemo odnehati z iskanjem; vedno znova je treba demantirati laži, s katerimi so generacije indoktrinirali in skušajo pobite denigrirati. Zdaj je vendarle dokazano, da so se v tragičnih zgodovinskih trenutkih odločili za samoobrambo in za boj proti komunistični revoluciji, daleč od tega, da bi bili za okupacijo Nemcev ali Italijanov.

Zadnja točka romanja je bil obisk romarske cerkve na Zaplazu, kjer so relikvije blaženega Lojzeta Grozdeta. Kapelo je z mozaikom opremil pater Marko Ivan Rupnik, prav preko razlage podob pa nam je župnik približal življenje Alojza Grozdeta. Upodobljen je kot majhen, droben fant; s tem je umetnik hotel povedati, da je bila zanj značilna velika občutljivost, poetično- duhovna duša. Ob njem sta Jezus in Marija, in zavetnik mučencev z oljčno vejico v roki. Nekoliko odmaknjena pa je Grozdetova mati: kljub temu da je bil nezakonski otrok, da se mu mati ni veliko posvečala in je zanj skrbel predvsem teta, je mati v Grozdetovem življenju ostajala svetinja: ko so ga partizani prijeli in mučili do smrti, je Alojzij bil namenjen prav k svoji mami. Udeleženci romanja so se vrnili domov pretreseni, vendar prepričani, da je potrebno o teh dogodkih pričevati.

Anka Peterlin

Morda pa tudi ta pripomba ni izčrpala vseh razlogov, ki bi pojasnili hud udarec, ki ga je dosegel župan Roberto Cosolini utrpel v prvem krogu občinskih volitev. Verjetno je treba preprosto sprejeti dejstvo, da je Trst mesto, ki visi na desno: kar vsi vemo že od pamtiveka. Dejansko je prostor, kjer lahko levica oziroma leva sredina pride do zmage le v primeru, da ji to 'dovoli' nasprotni tabor.

Desna sredina z Dipiazzo na čelu je najbrž v prvem krogu s presenetljivim 40,8% žela vse, kar ji je njen volilni bazen lahko ponudil; kar pa ne velja za nasprotni tabor, ki je (sicer z nekoliko predrugačeno koalicijo) v primerjavi z volitvami leta 2011 prejel skoraj 13 tisoč glasov manj. Zanimivo pa je, da je ves razkropljeni desni tabor pred petimi leti ob skupnem seštevku želel kar 47% glasov, enotna desnosredinska koalicija pa 7% manj na tokratnem soočanju. Glede na skromen, ali bolje porazen, rezultat ostalih kandidatov, lahko Cosolini in Dipiazza težko računata na balotaži na doprinos volilcev teh strank bodisi skrajne desnice, bodisi skrajne leve. Edini, ki lahko spremenijo potek dogodkov v nedeljo, 19. junija, so v prvi vrsti volivci Gibanja 5 zvezd (18.500 glasov), predvsem pa volilni upravičenci, ki se prvega kroga volitev niso udeležili (kar nekaj desetisoč oseb-kov).

Kakorkoli že, so izidi prvega kroga pokazali dokajšnjo nezaupnico sedanjim upravi. Cosolinijeve besede, češ da smo delali veliko za ljudi, malo pa z njimi, kaže na to, da je uprava premalo sledila utripu mestnega tkiva: v teh letih je bilo večkrat slišati, da pač župan upravlja dokaj samovoljno s peščico zvestih sodelavcev. Te očitke smo pred kratkim slišali tudi s strani nekaterih prebivalcev kraškega področja, kjer je bil

upad preferenc za Demokrasko stranko v zvezi z rajonskimi sveti v primerjavi z volitvami izpred petih let očitno, zlasti na vzhodnem Krasu.

Kritik, objektivnih in osebnih, bi

Roberto Cosolini

lahko naštevati še in še, pa vendar nam seštevek ne bi iznesel želje po novem Dipiazsovem županovanju. Težav in odprtih vprašanj je v mestu in okolici veliko (železnarna, staro pristanišče, medobčinske unije je le nekaj teh, poleg vseh možnih finančnih rezov, kar je v zadnjih letih težilo delo vseh krajevnih uprav, tudi tržaške), pri našem časopisu pa bi raje videli, da bi se jih še naprej lotil dosedanj župan, sicer morda moški robatega značaja, kakor pa njegov predhodnik dobrohotnega nasmeha. Nekateri problemi zahtevajo verjetno večjo treznost in manj cenene radoživosti: to najbrž zahtevajo predvsem mlajše generacije, ki pokojnin še nimajo, bi pa morda nekega dne do njih rade prišle...

Upamo tudi, da bosta edina zagotovo izvoljena svetnika slovenske narodne skupnosti, Valentina Repini iz vrst DS in Igor Švab, ki mu je na srečo vendarle uspelo potrditi svoje mesto v občinskem svetu, lepo in složno delala: pa vendar potihoma upamo, da se jim bosta po balotaži pridružila še druga dva.

Na Zaplazu (foto DP)

nih dogodkih. Poleg njega pa so kvaliteto romanja obogatili še pogovori z nekaterimi imenitnimi udeleženci, odličnimi poznavalci zamolčane zgodovine. Bili so to novinarji, zgodovinarji, mlada Slovenka iz Argentine in drugi prosvetni delavci. Naj med njimi omenimo le dva pričevalca, ki sta zaradi visoke starosti bila očividca tragičnih dogodkov: 98 letnega Martina Krannerja, ki je bil v Vetrinju priča vračanja beguncev partizanom, in gospoda Stanka Sivca, znanega avtorja knjige Skozi ogenj. Ti pogovori so prispevali marsikatero podrobnost in odlično dopolnjevali razlage doktorja Podbersiča. Osrednji del romanja je bil obisk

hitreje in učinkoviteje likvidirali čim večje število razrednih nasprotnikov. Ugotovljeno je bilo, da so na naših tleh morili na točno isti način, kot npr. v Katinu (od načina transporta do posegov, ki so si sledili kot na tekočem traku, s katerimi so razorožene žrtve, zvezane z žico po dva in dva, drugo za drugo ustrelili v tilnik in mrtvo izmučeno telo porinili v brezno). Z razliko od Katina, kjer so na podlagi dokumentov, ki so jih žrtve imele na sebi, lahko pozneje odkrili identiteto odkopanih Poljakov, pa so se na moriščih v Sloveniji še dodatno "specializirali" - ujetnikom so krvniki odvzeli vse identifikacijske dokumente in jih slekli za-

dovi ostajajo neme priče zadnjih trenutkov življenja tisočev pobitih. Na grobiščih si je verjetno marsikdo skušal predstavljati, kaj so občutili izmučeni ljudje, ko so v smrtni grozi stali pred brezno; katere svetle točke se je lahko oprijela njihova zadnja misel tostranskega mladega življenja? Verjetno niso mogli upati in se oprijeti misli, da bodo njihove matere, njihove žene, otroci ali bratje nekoč našli njihov grob in položili cvetje nanj, saj je bilo očitno, da hočejo morilci za njimi zabrisati vsako sled. Verjetno so bile njihove zadnje misli posvečene najbližjim, toda takrat so svoje krvnike do konca spoznali, zato jim je bilo morda strah za

Povejmo na glas

Slovenija je postala država

Že se nahajamo v času, ko se spominjamo in veselimo nastanka slovenske države, saj so se z njo izpolnile stoletne sanje. Bile so res sanje, se pravi želja po izpolnitvi ti-stega, kar se zdi prelepo, da bi bilo uresničljivo. Vendar ni šlo samo za sanje, šlo je za jasno prepričanje, da kateri koli narod, in s tem tudi slovenski, doseže največjo možno uveljavitev in zaščito s tem, da se vzpostavi kot država. Sanje so bile potemtakem temelj istoimenskega političnega programa. In ko te dni praznujemo 25 let samostojne Slovenije, se zavemo, da je od tedaj minilo kar precej časa, čeprav se zdi vse skupaj še vedno blizu. Vsekakor je dejstvo, da so bili časi pred četrto stoletje zelo drugačni in spremembam naklonjeni, kar pa nastanku slovenske države nikakor ne jemlje cene, nasprotno. Bilo je to obdobje epohalnih sprememb, v njem je prišlo do velikanskega odpiranja prostora in ukinjanja tedanjih vesplošnih utesnjenosti. In to odpiranje ni veljalo samo za slovenski narod, ampak tudi za številne druge narode, npr. nemški in tiste, ki so postali država po razpadu Sovjetske zveze, slednjih je petnajst in potem še tisti iz Jugoslavije. Enkratno zaslugu za vse to gre pripisati Mihailu Gorbačovu, ki se ni odločil za vojaško ohranjanje obstoječega stanja, ampak je dopustil, da je tok preboja proti širšim obzorjem šel svojo naravno pot. In slovenski prostor je uresničil svoj del tega toka z vso možno zrelostjo in enkratnim zanosom, kar je pripeljalo do mednarodno priznane slovenske države.

Malokdaj, če že ne nikoli, smo bili Slovenci tako enotni kot v tistem času, ki nam je zato podelil dolgo vrsto neprecenljivih dobrin. Vsi deli našega naroda so postali enakovredni, pomen naroda in narodnosti kot takšne je dobil odgovarjajočo vrednost. Prejšnja notranja delitev je bila ukinjena, nastala je demokratična ureditev, kjer predstavniki vseh odločajo o vseh in o vsem. S tem so bili dani vsi pogoji, s katerimi je bilo mogoče preseči ostro notranjo slovensko razklanost, izvirajočo iz krvavih obračunov druge svetovne vojne. Razklanost, ki je med vsemi drugimi dejavniki v daleč največji meri utesnjevala in zapirala pot v prihodnost. Takšna slovenska država je lahko bodisi v sebi kot tudi v skupnosti Slovencev v sosednjih državah ter v rojkih po svetu razprla prostor tudi na osebni in zasebni ravni, saj je dala družbeno polnopravno možnost vsemu prepričanju ter političnemu pluralizmu. Na ta način se je po padcu berlinskega zidu, simbolu ideološke delitve znotraj istega naroda, kar je sploh najbolj kruta delitev, zrušila tudi slovenska pregraja, ne nazadnje tudi v manjšinah in v zdomstvu. Slovenska država je vzneseno zaživela kot povezana skupnost in tega zgodovinskega dogodka ne morejo zasenčiti niti kasnejše mestoma nemajhne težave. Slednje nas opozarjajo, da nobena dobrina ni tako velika, da bi sama po sebi trajala večno in je ne bi bilo nujno ves čas poglobljati in potrjevati.

Janez Povše

GORICA Jubilejna proslava ob 25. obletnici samostojne Slovenije

“Doživeli smo nasmeh zgodovine”!

Zverzi Prešernove Zdravljice v odlični izvedbi Dekliške vokalne skupine Bodeča Neža se je v soboto, 11. junija, v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici začela slovesna proslava ob 25. obletnici samostojnosti Republike Slovenije. Priredili so jo Svetovni slovenski kongres-konferenca za Italijo, Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek Anton Gregorčič v sodelovanju s Svetom slovenskih organizacij in Zvezo slovenske katoliške prosvete. Častni gost večera, ki ga je povezovala Martina Valentinčič, je bil Lojze Peterle, v prelomnih

Lojze Peterle

časih prvi predsednik vlade samostojne in demokratične Republike Slovenije, sedaj pa evropski poslanec iz vrst Nove Slovenije in član svetniške skupine Evropske ljudske stranke v Evropskem parlamentu.

Pisne pozdrave so goriškemu večeru poslali vodstvo protokola predsednika RS Boruta Pahorja, predsednik Odbora za zunanjo politiko Državnega zbora Jožef Horvat in kabinet predsednika vlade RS Mira Cerarja. Predsednik Konference za Italijo Svetovnega slovenskega kongresa Carlo Bresciani je v pozdravnem nagovoru poudaril, da je bila slovenska osamosvojitve ključni dogodek v 1400-letni zgodovini slovenskega naroda. Z velikim spoštovanjem je pozdravil Lojzeta Peterle, prvega predsednika samostojne slovenske vlade, “ikono naše osamosvojitve in demokratizacije”. V svoji analizi je Bresciani podčrtal, da je bilo težko priti do leta 1991, saj so vsa politična merila kazala, da je režim, ki je vladal v Sloveniji oz. Jugoslaviji, slonel na trdnih tleh, gospodoval je medijem, šoli, sodstvu, gospodarstvu in izločal vse, kar ni ustrezalo smernicam, ki so bile nakazane že v letu 1940. Po vojni je napočila svoboda, a povsem drugačna od one, s katero so naši očetje naivno bili odpeljani v gozdove. V pijanosti zmagoslavja se je začela kalvarija za desetisoče neoboroženih ujetnikov. Še danes, po 70 letih, krvavi ta rana, zadeta v samo srce slovenskega naroda, in nas še razdvaja. Slovenija se je v Jugoslaviji znašla v stiski in zaostalosti. Bilo je dovoljeno prikrivati, potvarjati in zamolčevati resnico. Slovenci, ki živimo izven meja domovine, smo bili dvakrat tuji: v krajih,

kjer smo doma, in v državi, kateri smo pripadali po jeziku, kulturi in srcu. Tujci v lastni domovini. Leta 1991 se je zgodil drugi čudež v slovenski zgodovini: odhod zadnjega vojaka jugoslovanske vojske kot sklepno dejanje osamosvojitve in demokratizacije naše domovine brez prelivanja krvi ter dokončen prelom z neototalitarno ustavo, njenimi simboli in miti. Dovoljeno nam je bilo sanjati, je dejal Kučan. Imamo svojo državo in smo enakopravni vsem narodom v Evropi, ponosni nanjo. Slovenija se je sicer osamosvojila, toda njena demokracija ni še dossegla ravni ostalih evropskih demokracij zahodnega tipa. Povsem vidna je hegemonija prejšnjih mogotcev v slovenskih medijih, v pravosodju in pa na šolskem področju. Še smo vključeni v miselne verige izpred 70 let in se sprašujemo, zakaj ni leto 1991 postalo praznik vseh Slovencev. Slovenija je zmagala, a ostajamo še opazovalci in nemočni, da bi vsaj malenkostno pripomogli k njenemu razvoju. Našo domovino čutimo bliže kakor kadarkoli prej, v prepričanju, da, čeprav obrobni, smo le del slovenskega telesa.

Na koncu se je Bresciani zahvalil Marjanu Terpinu, ki ima največ zaslug, da se prirejajo take proslave v našem koncu; njegova je bila zamisel tega praznika. Demokratična, mlada in naša Slovenija naj živi v miru in slogi še najmanj ti-

DVS Bodeča Neža

soč let!

Predsednik Svetovnega slovenskega kongresa Boris Pleskovič je povedal, da se med Slovenci v Italiji počuti kot doma, saj “toliko iskrenega domoljubja, karizme in prisrčnosti nisem še nikjer videl”. Tudi on se je zahvalil Terpinu, ki je “leta in leta prirejal najlepše, najbolj iskrene in domoljubne proslave državnosti pod lipo v Števerjanu”. O Peterletu pa je dejal, da “se je obnašal in deloval kot pravi državnik”, vedno je bil “pošten in vedoželjen”. Igor Gabrovec je osamosvojitve in demokratizacije matične domovine označil za “največje dejanje v zgodovini slovenskega naroda”. Našel se je velik pogum, “narod je bil poenoten kot malokdaj prej in žal tudi kot malokdaj potem”. V 25 letih je bilo veliko uspehov, a tudi zamujenih priložnosti. Slovenci izven meja domovine gledamo z velikim pričakovanjem nanjo kot na prostor, kjer naj se vendarle uresničijo sanje neke večje enotnosti. Na koncu je še poudaril, da Slovenska skupnost kot stranka Slovencev v Italiji ni bila le soudeležena v osamosvojitvi, bila je aktiven člen osamosvojitve, vanjo je verjela veliko pred tistim dejanjem, vanjo prepričano veruje še danes.

O slovenski državnosti in o tem, kaj jim pomeni Slovenija kot matična država, so nekaj misli, prepojenih z domoljubnimi čustvi, pripravili pod mentorstvom prof. Adrijana Pahorja in prebrali na odru Kulturnega centra Lojze Bratuž dijaki znanstvenega liceja Simon Gregorčič iz Gorice Sanja Vogrič, Patrik Cingerli, Simon Čavdek, Manuel Persoglia, Manuel Quaggiato in Nejc Terpin. Posebno prazničen ton je nato dal večeru Lojze Peterle, slavnostni gost na goriški proslavi, v pogovoru s časnikarko Eriko Jazbar. Obudil je več spominov na zgodovinske trenutke, ki so naš narod popeljali v svobodo in demokracijo, pa tudi delil z navzočimi svojo analizo sedanjega stanja duha

v matici in svoja gledanja na razvojne perspektive Slovenije v prihodnosti. “Na Goriškem sem se učil domoljubja in demokracije”, je začel Peterle. Državotvorna ideja - “jaz sem prepričan” - je s Slovenci živela od 7. stoletja naprej, ko smo imeli prvi poskus nečesa, čemur bi danes lahko rekli zametek države. Leto 1990 je prineslo ključno novost, da je to pot, željo, idejo, sanjo o samostojni slovenski državi podprlo slovensko ljudstvo tako, da je na volitvah zmaga koalicije strank pod imenom Demos. “S tem smo pridobili tudi možnost izvršilne oblasti”. Decembra 1990 so dali vedeti vsemu svetu, da so pripravljeni zavarovati voljo po svobodi tudi na trdn način, če bi bilo treba. In vendar so ministri, diplomati in drugi eksperti še naprej pravili: “Bodite realisti, ne sanjajte, ne bo vam uspelo, za še eno državo v Evropi ni prostora, nihče vas ne bo podprl” itd. Z zakonom 6. decembra 1990 so se zavezali, da bo država proglašena najkasneje pol leta po plebiscitu, “kljub temu smo imeli doma še kar precej težav”. Vlada je delovala enotno, “to je bil najbolj enotni del slovenske oblasti”. Jugoslavije pa “ni so pokopali komunisti, ker se niso mogli zneniti kako naprej”. Dne 25. junija 1991 je bila proglašitev države. “Slovenija je praznovala, precejšen del vlade je praznoval, en del je pa že bil zaposlen s prvimi informacijami”, saj so se

Carlo Bresciani

zgodovine”. Generacija tistih, ki vedo, kako je bilo prej in kako potem, ima veliko odgovornost: “Vemo, kaj branimo, in vemo, česa ne smemo spustiti, da se ne bi čas zavrtel preveč nazaj”. Kako si Peterle razlaga takratni uspeh krščanskih demokratov? “Kristjani, ki so bili večinska kategorija v slovenskem prebivalstvu, so bili del družbe, ki je doživel največ udarcev v času komunizma”. V tem delu prebivalstva je bilo tudi “največ želje po spremembi in največ pričakovanja”. Zgodilo se je “presenečenje, ki sem ga bil jaz vesel, ene pa je zelo zaskrbelo”. Kristjani v politiki “smo takrat prinašali v strukturi Demosa tudi tisto, kar povezuje”. Hoteli so prelomiti tako z Jugoslavijo kot z demokracijo, vendar so bili daleč od revanšizma. “To, kar smo izbrali, smo izbrali za vse”, zato “lahko skupaj praznujemo tiste praznike, ki nas povezujejo”. Demosova vlada je zdržala do mednarodnega priznanja. Ko je bila “zunanja fronta zavarovana, ko smo stopili na politični zemljevid sveta, so se začele nezaupnice”. V prvi Drnovškovi vladi so bili ministri iz vseh strank razen SKD-ja. “Žal mi je, da je skupna volja pošla”. Dinamika in smer re-

form, ki jih je začela Demosova vlada, sta se v dvanajstletni vladavini nepomladne strani spremenili. “V tem vidim tudi razloge za sliko, ki jo gledamo danes”. Peterle meni, da “danes nimamo pol-

no delujoče pravne države in polno delujoče socialno-tržne ekonomije”. Svet se je takrat razrahljal, “padec berlinskega zidu je bil za nas zelo dobro znamenje”. Dne 1. julija 1990 se je Peterle srečal z nemškim kanclerjem Kohlom; med drugim mu je povedal, da “volja po svobodi in demokraciji Slovencev ne

more prizadeti nikogar okrog nas”. Kohl je kot dober poznavalec zgodovine razumel. Margaret Thatcher, ki je “imela zelo jasen odnos do komunizma” in močan vpliv v svetovni politiki, je 26. junija zvečer klicala iz Londona Peterletovo pisarno in dejala: “Obračunati moramo mlado slovensko demokracijo”. Pa tudi Janez Pavel II. “je bil osebno na naši strani”: doživel je nacizem in komunizem, “oba sta ga zaznamovala in ni mu bilo treba razlagati, kaj se nam dogaja in kaj hočemo”.

Kdor se je rodil kasneje, o času okrog osamosvojitve “žal ne ve skoraj nič”. Eni praznujejo osamosvojitve kot prelom, drugi pa kot kontinuiteto. Ker so razlike v pojmovanju tako velike, “v šolski sistem sploh ne pride resnica o tem, zakaj je do tega sploh prišlo”. Danes “imamo nerazčiščen odnos do druge svetovne vojne in revolucije, po drugi strani pa ignoranco do časov osamosvojitve”. O prejšnji vojni “imamo mit”, o osamosvojitvi mlade generacije pa niti ne vedo, za kaj je šlo. “To je že kulturni problem današnje Slovenije. Nori smo, ko Prevc skoči ali ko je zmaga Majeveja, toda ne vemo, zakaj bi skočili 25. junija”.

V Sloveniji ni normalne medijske in normalne gospodarske strukture, kar se odslkava v demokraciji in njenih strukturah, trdi Peterle. “Imamo Slovence, ki bolj praznujejo osamosvojitve, in take, ki jo praznujejo manj”, saj nekateri še vedno obžalujejo propadli ideološki in politični projekt. Peterle je pred petimi leti na proslavi v Ljubljani dejal, da “smo se osamosvojili, osvobodili pa še ne”. Vsi v Demosu “so bili za spremembo, niso pa bili za preobrazbo... Eno je razvoj, drugo je pa rast. Vsak napredek še ne pomeni rasti”.

Triglav še zmeraj stoji, slovenska pokrajina je še vedno lepa, Bruseljčani jo občudujejo, govorijo o nedolžni pokrajini.

/ str. 12

GORICA Zveza slovenske katoliške prosvete

Prvi “Goriški praznik”

Kdor ni prav rosn mlad, se morda spominja, da so zlasti v drugi polovici prejšnjega stoletja okrog Katoliške doma v Gorici potekali - poleg kulturnih in športnih prireditev - tudi različni množično obiskovani prazniki, na katerih so se naši ljudje, še zlasti družine in otroci, radi povezovali in veselili. V zadnjih 25 letih se je prisotnost takih praznikov okrepila v okoliških vaseh, kjer so se očitno ohranile tudi krepkejšie skupnosti kot v mestu. Ker pa je Gorica od nekdaj stičišče vsega dogajanja na Go-

riškem in hkrati sedež osrednjih kulturnih ustanov, je Zveza slovenske katoliške prosvete ob koncu sezone v nedeljo, 12. junija, priredila na ploščadi pred telovadnico ob Kulturnem centru Lojze Bratuž t. i. Goriški praznik z namenom, da bi spodbudila in okrepila družbeno življenje v mestu.

Muhasto vreme je sicer pošteno ponagajalo, saj je prav ob napovedani uri zdviljal močan dež. Krajši kulturni program, ki sta ga oblikovala Amatersko športno združenje Olympia in SCGV Emil Komel, je zato potekal v te-

lovadnici: z nekaj točkami so nastopila dekleta različnih gimnastičnih skupin, na harmoniko je zaigral Rok Šuligoj, na klavirnet pa Martin Vižin. Nato so si gostje iz vse Goriške pod velikim belim šotorom v prijetni družbi lahko privoščili dobrote, ki so jih skrbno pripravili člani

društev, ob tem pa prisluhnili vižam Briškega kvinteta, ki so igrali pozno v noč.

“Zamisel za Goriški praznik so pravzaprav dali goriški člani naše zveze, saj je v mestu primanjkoval tak praznik, ki bi združeval ljudi”, nam je v mikrofon povedala predsednica ZSKP Franca Padovan (na mali sliki). “Po vaseh so prazniki, v mestu pa je to manjkalo. Ker je ZSKP za sobotno praznovanje 25. obletnice samostojnosti postavila šotor na igrišču pred športnim središčem, smo izkoristili priložnost in veliko strukturo uporabili še v nedeljo, za

praznik s krajšim kulturnim programom. To je prvi tak praznik, upam, da bo lahko postal stalnica”. Za to prvo izvedbo so priskočili na pomoč prizadeveni člani društev iz Števerjana, Štmavra, Štandreža, Rupe in s

Peči. “Gorica sama nima primernih struktur in opreme, imajo pa jo naši ljudje po vaseh, kjer dolga leta potekajo tradicionalne šagre in drugi prazniki”. / D

(več slik na www.noviglas.eu)

Koper / Prvič po drugi vojni

Počastili relikvije mučenca sv. Justina Filozofa

V nedeljo, 5. junija 2016, ob 19. uri, smo se v koprski katedrali spomnili apologeta in mučenca sv. Justina Filozofa. Lahko rečemo, da je bil za koprsko Cerkev velik dan, saj od konca druge svetovne vojne spominskega dneva v čast sv. Justinu še ni bilo. Gospod se približuje ljudem in nas nagovarja po svojih svetnikih. Sveto bogoslužje so spremljali gregorijanskirapevi Missa de Angelis in nas duhovno popeljali v prve čase krščanstva, prav k izviru, začetkom naše vere, ki ji je dalo moč prav mučeništvo brezštevlnih kristjanov. Sveto mašo je vodil g. Bogdan Vidmar. V nagovoru je poudaril, da filozof Justin, potem ko je odkril evangelij, ni opustil filozofije, temveč je skušal krščansko vero kot intelektualac razumsko utemeljevati ter jo predstaviti v jeziku filozofije. Čeprav za ceno mučeniške smrti, se je soočal s filozofi tistega časa, pisal knjige in komuniciral z rimskim vladarjem.

Neprestani dialog, neprestano pogajanje o skupnih zadevah, iskanje resnice o tem, kaj je skupno dobro, kaj prinaša resnično srečo in ne le navidezne koristi za posameznike ali skupine posameznikov, je izziv tudi za nas. Žal se kristjani pogosto umikamo in molčimo ter nimamo poguma, da bi se soočali z novodobnim poganstvom, s filozofijami, ki človeka zaslužujejo in odpirajo vrata kulturam smrti. S tega vidika nam je sv. Justin zgled in je ak-

Gospod se približuje ljudem in nas nagovarja po svojih svetnikih. Spomin na mučenca smo počastili še z akademijo, na kateri je predsednik Istrskega društva Helio diakon predstavil lik in življenje Palestinca sv. Justina, ki se je mlad navdušil za Jezusov nauk in ga kot izobraženec in filozof širil med ljudmi. V Rimu, pred mučeniško smrtjo, je sodniku prefektu Rustiku dejal: "Nihče ni verjel Sokratu toliko, da bi

tualen za naš čas. Včasih se zdi, kot da kristjani nimamo "nogometne ekipe". Igre pa ni mogoče zmagati, če ni dveh ekip. Preveč se zapiramo sami vase in ne gremo ven, premalo smo misijonsko naravnani, premalo je v nas binkoštnega vetra.

bil za njegov nauk pripravljen umreti. Zaradi Kristusa pa so prezirali strah in smrt celo rokodelci in nevedneži". Tako smo zvedeli, da je njegove relikvije v Justinopolis - Koper, 9. junija 1686, prinesel iz Rima koprski škof Paolo Naldini in

so danes v oltarju Žalostne Mater Božje. Z njimi je obogatil našo katedralo, v kateri se hranijo še relikvije sv. Nazarija prvega škofa, Sv. Elia diakona, apostola Kopra in Istre, sv. Aleksandra I. papeža, sv. Križa, sv. Franciška in sv. Klare in še mnogih drugih svetnikov.

Po sv. maši smo se v molitvi zbrali še pred oltarjem z relikvijami sv. Justina in ga prosili, da bi imeli pogum za iskanje resnice in medsebojni dialog. Sv. Justinu smo priporočili sodobne filozofe, študente in univerzitetne profesorje ter prosili za profesionalnost novinarjev. Z zahvalno pesmijo smo zaključili to lepo in umirjeno ter z duhom prvih kristjanov doživeto spominsko bogoslužje v čast sv. Justina in odhajali domov z zavestjo, da je Gospod v našem mestu trdno z nami.

(gdi)

Deseta številka otroške revije Pastirček Hura, počitnice!

Še zadnjič je malim šolarjem v letošnjem šolskem letu zazvonil šolski zvonček in naznanil zadnji dan pouka in s tem konec vsakdanjih skrbi, ki spremljajo učence po strmi, a vselej zanimivi poti učenosti in zorenja. Šolska vrata so se zaprla in razprlo se je tako pričakovano obzorje svobodnih dni, polnih dogodivščin. Z učenci se v deseti, junijski številki priljubljene otroške revije ob tem veselita tudi Pastirček in njegov neutrudni urednik Marijan Markežič, ki želi vsem "dolge, brezskrbne in vesele počitnice". Ob tem pa upa, da tudi v teh sprostitvenih tednih bralci ne bodo pozabili na prijatelja Pastirčka in mu bodo z barvicami in peresi zaupali, kaj so lepega doživeli v njih. Tudi Pakec se v svoji neizgovorljivi makaronščini, ki jo morajo učenci nujno popraviti, že praznuje ob skorajšnjem koncu "šolskih muk". "Vsi na morje, sonce, zrak!", spodbuja pesmica Na morje! preljuje pesnice Ljubke Šorli, ki je večji del svojega življenja kot učiteljica preživela z otroki. Protagonistka Francija, prvrka, ki tako plava, da "ga delfin ne prehiti", je ilustrirala Danila Komjanc. Komjančeva je v sliki in besedi prispevala tudi privlačno dopolnjevanje, ki jo je sestavila po znani poučni basni o muhi in volu. Bahačev pridničev je na svetu ničkoliko, zato je vsebina basni večno veljavna. Danila Komjanc je likovno opremila še zapis Nuše Turk Lia in sonce. Deklica je srečna le na trati, polni dehtečih cvetic, ki jih boža mežikajoče sonce. Na

začaran vrt pospremi Mariza Perat vse tiste, ki imajo radi pravljične vsebine; v njenih zgodbah je vselej toliko tople življenjske modrosti in sijaja dobrote. V pravljici o hudobni čarovnici, ki je otroke, take, ki so si upali se približati njeni koči, uročila v cvetke, odžene njeno zlobo pastirček s svojo milo pesmico. Ta z otožno nežnostjo, pa tudi srčnostjo zazveni iz njegove piščalke. Prizorček iz zgodbe je ilustrirala Janina Cotič, mali risarji pa ga bodo po svojem okusu pobarvali kot tudi vse ostale ilustracije. V gozdu se je spet pomudila Barbara Rustja. V Naravoslovnem kotičku za najmlajše predstavlja gozdne živali, ki jih bodo otroci poimenovali in povedali, ali le-te živijo med krošnjami dreves ali pri tleh, ter našli, s čim se hranijo. Ob pisani družini prikupnih vodnih prebivalcev se bodo otroci z zajčkom Timijem, ki si ga je domislila Paola Bertolini Grudina, spostili in poiskali v črkovni tabli 30 besed ter jih pobarvali, v nepobarvanih pa se bo prikazalo "pomembno sporočilo". Ista ilustratorica, ki zna tako prisrčno nagovarjati bralce s svojimi slikarskimi domislicami, v rubriki Halo? razkriva zgodovino sladoleda, ki v poletnih mesecih gre v slast vsem, ne samo otrokom. S pomočjo male miške je prikupno napisala recept za bananin sladoled. Ob njem se kar cedijo sline, kakor se tudi ob sveži kremi za sadje, ki jo ponujata Katerina in

Graziella Zavadlav v dobrodošli rubriki Pastirček slaščičar, v katero gotovo rade pokukajo tudi mamice, ki želijo pripraviti svojim otrokom čim bolj domačo, naravno hrano. Na dveh središčnih straneh junijske številke Pastirčka, ki je v letošnjem letniku slavil 70. obletnico "rojstva", sta dve pomenljivi pesmi Berte Golob, Blagoslovljeno in Ljubezen. Polona Lisjak ju je ilustrirala, otroci pa ju bodo dokončali z barvicami v rokah. Zvezdnati valj je naslov stihov Iris Risehari, ki jim je melodijo pripisal Patrick Quaggiato, da jih bodo lahko zapeli naši mali pevci. V letošnjem letniku Pastirčka je

Quaggiato podaril vrsto uglasbitev in z njimi obogatil glasbeno literaturo, po kateri lahko sežejo zavzete pevovodkinje in pevovodje naših otroških zborov. Paola Bertolini Grudina je z Walterjem Grudino sooblikovala vzgojnega stripa, ki na nevsihljiv način navaja otroke k razmišljanju. Fantiček, ki se rad pleza po drevesih in svobodno raziskuje naravo, se sprašuje, ali se je po teh pustolovščinah treba umiti in sprati vso nesnago s telesa ali ne. Mali bralci se bodo gotovo odločili za najbolj modro izbiro.

Poletni dnevi, obzarjeni od sonca, kar sami vabijo na izlete, kamor zelo rad zahaja stric Maks. Pastirčka in Tjašo je popeljal v "oazo na pragu Kopra", in sicer v Škocjanski zatok, naravni rezervat, v katerem domujejo razne ptice in druge živali ter redke rastline. Mali raj! Pisec Marijan Markežič s temi opisi naravnih biserov opozarja, da so bližnji kraji polni prečudovitih drobnih lepote, ki jih je treba odkriti. V letošnji predpočitniški številki Pastirčka bodo bralci našli še rubriko Ministranti OK, ob kateri bodo strežniki osvežili znanje, ki ga morajo nujno obvladati, da lahko spremljajo mašni obred. Zabaven strip brez besed čaka, da pravilno razvrstimo deset božjih zapovedi. Tatjana Ban je za mlade ustvarjalce izdelala ribice in ribiške palice ter pri tem pričarala predokus sprostitve na morju. Pastirček razkriva tudi, kako pridne ročice zmorejo navadne papirnate vrečke spremeniti v simpatične živalice. To bo prijetno izdelovati, če se bo poletno sonce skrilo za oblake in bo dež onemogočil potepanje v naravi. Tokratne strani Pastirčkove pošte so postlane z živobarvnimi risbicami: ena lepša od druge! Pridni risarji, kar tako naprej in ne pozabite na Pastirčka v poletnem času. Rišite in pišite še naprej, da bo lep, svež, všečen tudi v novem letu, saj bo tudi sam izkoristil ta čas oddiha, da si bo izmislil še kakšne novosti, ki bodo popostrile njegove strani. Srečno in vedro preživite počitnice!

Kratke

Praznovanje sv. Antona v Trstu

Praznovanje priljubljenega svetnika, sv. Antona Padovanskega je letos pri Novem sv. Antonu v Trstu vodil župnik iz Sv. Antona pri Kopru, Franc Prelc. V pridigi je izpostavil svetnikovo krepost srčnosti in njegov žar, s

katerim je oznanjeval Jezusov nauk. Zbranim je voščil, da bi nekaj te srčnosti, s katero je sv. Anton oznanjeval, prišlo tudi na zbrane, da bi tako danes mogli širiti božje kraljestvo v mestu. Navedel je nekaj primerov apostolata, kot so Karitas in druga gibanja. Srčnosti danes še kako primanjkuje, saj je moderni, porabniški svet zaznamovan s trdosrčnostjo in brezbriznostjo, zaradi česar je človek zaprt za stisko bližnjega. Navedel je še naročilo svete Faustine Kowalske, naj človek srčnosti uči tudi pri usmiljenem Jezusu, saj se iz njegovih ran, na ta svet razlivajo potoki usmiljenja. Pri bogoslužju je somaševal tudi Klemen Zalar, s pesmijo je sodeloval združeni zbor ZCPZ iz Trsta, ki ga je vodil Edi Race, pri orglah pa spremljal Tomaž Simčič. Zbor je zapel tudi novo himno svetega leta božjega usmiljenja.

Slovesno praznovanje se je nadaljevalo v prostorih Slovenske skupnosti. / Jna

Romanje treh Slovenij na Svete Višarje

Letošnje leto je jubilejno, saj praznujemo 25 let samostojne države Slovenije. Na ta dogodek se bodo spomnili tudi na Romanju treh Slovenij na Svete Višarje, ki bo letos 7. avgusta; organizirata ga Rafaelova družba in Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov v Evropi. Program: ob 10.30 bo predavanje priznane slovenske novinarke, publicistke in kolumnistke Zlate Krašovec. Predavanje, posvečeno slovenskemu jubileju, nosi naslov: "Drugačno pesem zapojmo, vselejše!" Ob 12. uri slovesna sveta maša, ki jo bo skupaj z izseljenskimi in drugimi duhovniki daroval mariborski nadškof msgr. Alojzij Cvikel. Poleg ljudskega petja bosta liturgijo obogatila glasbenika prof. Tomaž Simčič in sopranistka Tamara Stanese. Ob 13. uri, po maši, bo na ploščadi za cerkvijo kratek kulturni program, ki ga bo s petjem obogatil oktet Deseti brat. Kdor se želi udeležiti Romanji treh Slovenij s prevozom iz Ljubljane, hrano in vodičem, se lahko obrne na Agencijo Trud. Več informacij na: trud@druzina.si ali 01 360 28 20.

SPRAVA, EDINOST, SREČA (4)

Primož Krečič

SPRAVA S STVARSTVOM, NARODI IN KULTURAMI

Sprava je globok in temeljit proces, ki se od Boga in posameznikov širi med narode, kulture in v vse stvarstvo. Gospod nas kliče, da bi bili služabniki in orodje sprave za svet. Zgodovina govori o številnih konfliktnih med narodi in državami. Nekateri so znali prerasti vojne in rešili konflikte po mirni poti, drugod sta se nasilje in sovraštvo še povečala. Prejšnje stoletje je rodilo dve svetovni vojni in hude mednarodne spore, v tem stoletju pa se odpirajo novi, ki so povezani z različnostjo ver in kultur, čeprav je v njihovem temelju ekonomska in politična korist. Kljub temu še vedno ostaja želja po sodelovanju, odpravljanju sporov in odpuščanju. Tudi kulture in religije se morejo med seboj bogatiti in sodelovati pri gradnji ljudem naklonjenega sveta. Ljudje potujejo v druge dežele, spoznavajo njihove kulture in s tem bogatijo utrip svojih krajev.

Pomembno je, da Cerkev ureničuje svoje poslanstvo sprave med narodi in kulturami, da je oznanjevalka miru, sloge ter odpuščanja. Ne sme se pustiti zapeljati v zahteve do-

ločenih ideologij in ne iskati svojih sebičnih koristi ter privilegijev. Bolj ko Cerkev živi v službi sprave in odpuščanja, bolj povezovalno deluje v družbi. Zato je pomembna njena vloga pri oblikovanju in spreminjanju družbe ter stvarstva. Bog je zaupal ljudem zemljo, da bi jo obdelovali in ohranjali (1 Mz 2,15). Stvarstvo je neskončno svetišče in človek je njegov duhovnik, ki vodi vse k skladnosti in redu. Vendar tudi podjetja, skupnosti in velike korporacije izkoriščajo stvarstvo za svoj dobiček in so nasilne do njega. Onesnažujejo ga z odpadki, včasih tudi nevarnimi. Papež Francišek je zapisal, da v teh razmerah sestra zemlja ječi, njeno ječanje se pridružuje ječanju zapuščenih po svetu in njihova tožba zahteva od nas drugačno ravnanje. Zato smo povabljeni, da postanemo orodje sprave z zemljo in stvarstvom, da bo svet postal takšen, kot si ga je Bog zamislil. Pozoren in spravljen odnos do ljudi, bo gradil tudi večjo občutljivost do narave. S tem se bo večalo vesoljno bratstvo in povezava med narodi in kulturami. Ne moremo biti bitja ljubezni, če pri tem izključimo svet in veselje. Sprava s stvarstvom, narodi in kulturami je posebno poslanstvo kristjanov v današnjem času.

V premislek

Udejanjenje besede

Vsaka pisna stvaritev je udejanjenje besed. Potrditev tega dobimo v Sv. pismu: "V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu..." (Jn 1,1) Z besedo so tesno povezani vsi, ki pišejo, saj prav misel, ki se je udejanjila v njihovi podzavesti, prelijejo na papir in s tem ustvarijo pisno besedo, ki ostane sporočilo bralcu.

Bralec se pa ob pisni besedi oplaja, izobražuje, ali pa, v kolikor meni, da mu ne ustreza, jo ne sprejme. Znani izraz je: "Odvrgel je takšno pisarjenje v staro šaro."

Komuniciranje z besedo v pisni obliki ustvarja trajne povezave med piscem in bralcem. Pred seboj imam znano povest Josipa Jurčiča - Jurij Kozjak. S kakšnim veseljem smo to povest prebirali in kolikokrat sem tudi sam segel po njej. Ko jo danes vzamem v roke in berem, ostrmim.

Jezik te povesti me ne pritegne več, čeprav me pritegne vsebina. Prav ob tem sem se zaustavil. Kako mladim izoblikovati čut za ta stil branja? Če pa pomislimo, da je skoraj vsa naša polpretekla književnost pisana v jeziku preteklega časa, pa se zastavlja resno vprašanje: kako jo približati sodobnim bralcem?

strokovnega ali pa tudi z občečloveškega področja. Osiromaši pa, če je to sporočanje ujet v kakršen koli ideološki kalup, iz katerega bralec zelo težko izide, saj mu pusti v spominu poglede in prepričanja, ki jih takšno branje sporoča. Zato smo imeli, ponekod imamo še, tudi zelo neobjektivne poglede na čas in življenje, prav zaradi takšnih sporočanj, ki smo jih bili priče še zlasti v polpreteklem času.

Prebral sem zgodbo o nekem zidarju. Takole se glasi: "Kamnov, s katerimi je zidar zidal, ni nikoli razbijal, ampak jih je vedno uporabljal takšne, kot so bili v naravi, torej naravno oblikovane. Toliko časa je kamen za kamnom obračal in prilagojeval, da se je usedel v zid, ki ga je zidal. Kamen za kamnom je jemal v roko, ga opazoval in prilagojeval, kako naj ga vzida. Njegovo delo ni bilo lahko. Še manj hitro, toda v hišah, ki jih je zidal ta zidar, so ljudje radi prebivali in tudi dolgo živeli..."

Tudi pisane besede, ki nam dajejo jasnost, trdnost, vrednost, varnost v našem življenju, so kamni našega bivanja. Zato, ni vseeno, kaj beremo, še manj, kaj berejo naši otroci, prav tako tudi ni brez pomena, kako beremo in kaj se iz branega zapomnimo, ali kako nas branje oblikuje...

Ambrož Kodolja

Župnije Gabrje-Vrh, Rupa-Peč in Sovodnje ob Soči

Msgr. Renato Podbersič novi župnik

Msgr. Renato Podbersič je v soboto, 11. junija, na začetku svete maše, ki je potekala v župnijski cerkvi sv. Nikolaja škofa v Gabrjah, uradno prevzel vodenje treh župnij, Gabrje-Vrh, Rupa-Peč in Sovodnje ob Soči. Uraden prevzem zadolžitve je potekal na začetku maše, ko je dose-danji župnik g. Karel Bolčina, uradno predal vse zadolžitve msgr. Podbersiču. V imenu treh župnijskih skupnosti so predajo potrdili še Branko Černic (Gabrje - Vrh), Marija Žgavec (Rupa-Peč) in Ana Peteani (Sovodnje ob Soči). Svete maše se je udeležilo lepo število vernikov treh župnijskih skupnosti, ki so želeli na poseben način izraziti, kako zelo cenijo prisotnost duhovnika. Celotno evharistično bogoslužje je spremljalo ubrano petje cerkvenih pevcev treh župnij. Lanski prvoobhajenki Eva in Martina Gruden sta obema duhovnikoma izročila po en šopek sončnic. V imenu vseh vernikov pa je veroučiteljica Mojca Terčič g. Karlu Bolčini in msgr. Renatu Podbersiču namenila naslednje misli, ki jih je kot uvod spremljal odlomek iz Janezovega evangelija:

Spet, drugič, mu je rekel: "Simon, Janezov sin, ali me ljubiš?" Rekel mu je: "Da, Gospod, ti veš, da te imam rad". Rekel mu je: "Pasi moje ovce!"

Draga župnika Karlo in Renato, današnji dogodek, v katerem prihaja do spremembe v naših župnijskih skupnostih, bi seveda lahko doživljali le kot golo upravno spremembo. A vendar ni tako. V današnjih časih je prisotnost župnika velika milost za celotno skupnost. Prav iz Jezusovih besed, ki jih je zapisal evangelist Janez, lahko zaslužitmo velik duhovni pomen, ki ga ima dušno pastirstvo, h kateremu sta bila oba poklicana. Zaradi tega se vama v imenu vseh treh župnijskih skupnosti iskreno zahvaljujemo za vajino služenje ter vaju priporočamo v božje varstvo.

Vam, g. Karlo, se še posebej zahvaljujemo za vse, kar ste naredil, od kar nas je zapustil g. Vojko Makuc. Bila je to pomembna preizkušnja, v kateri ste nas bodrili, da kljub težkemu trenutku ne obupamo in vztrajamo. Čestitamo vam za pomembno službo škofijskega vikarja za slovenske vernike, h kateri vas je poklical naš goriški nadškof msgr. Carlo Redaelli. Priporočamo vas

Svetemu Duhu, da bi vas še naprej vodil in navdihoval. Vas, g. Renato, pa z veseljem in hvaležnostjo sprejemamo za župnika in za pastirja, o katerem govori Jezus v odlomku. Seveda se že nekaj časa poznamo, kar bi morda površinsko zgledalo, da se ne bo nič spremenilo.

A vendar ni tako. Voditi duhovno in materialno tri župnijske skupnosti je velika odgovornost za vse, duhovnika in vernike. Vsi skupaj smo poklicani, da preko naše krajevne cerkvene skupnosti in našega zakramentalnega življenja prinašamo Jezusa med naše ljudi, da bi lahko spoznali, kako velika je božja ljubezen do človeka. V tem naj nas skupno vodi Sveti Duh.

Foto dpd

Bog naj vaju in vse nas obilno blagoslovi s svojim usmiljenjem!

Msgr. Renato Podbersič se je med pridigo zahvalil za lep sprejem, kljub temu da že nekaj časa mašuje za tri župnijske skupnosti. Poudaril je pomen iskrenosti in sodelovanja, saj le tako lahko raste tista prava skupnost, ki bo pričala o Jezusovi ljubezni. Sveti maši je sledila v prostorih gabrskega župnišča prijetna družabnost, kjer so vsi lahko okusili domače dobrote.

JČ

INSIEME
AI SACERDOTI

BLIZU DUHOVNIKOM.

Škofijski duhovniki bodo tam, kjer je evangelij rekel, da je treba biti. Imeli bodo odprte oči, srce in roke. Tvoja pomoč jih bo spodbudila, da se ne bodo podali, da bodo šli naprej, skupaj.

Spremljaj poslanstvo duhovnikov na FB-strani facebook.com/insiemeaisacerdoti

Svoj prispevek lahko ponudiš ponudiš na 4 načine:

- Poštni tekoči račun št. 57803009
- Kreditna kartica: CartaSi' s klicem na brezplačno številko 800.82.50.00 ali prek interneta www.insiemeaisacerdoti.it
- Bančno nakazilo na glavnih italijanskih bankah
- Neposredno na Inštitutu za vzdrževanje duhovščine (Istituto Sostentamento Clero) v lastni škofiji.

Prispevek je odtegljiv. Več informacij najdeš na portalu www.insiemeaisacerdoti.it

CHIESA CATTOLICA - C.E.I. Conferenza Episcopale italiana

Sklepna prireditev nižje srednje šole Trinko

Šola je zgradba s štirimi stenami in prihodnostjo vmes

Šolski zbor

Zaključna prireditev nižje srednje šole Ivan Trinko iz Gorice je tudi letos privabila v Kulturni dom toliko ljudi, da v dvorani ni bilo prostora za vse. Učenci so se res izkazali in pripravili kar nekaj glasbenih, plesnih, gledaliških in filmskih točk, ki so prikazale njihove različne ustvarjalne pristope in talente. Se ve, mladi so idealisti... Kot so sami uvodoma povedali (dijakinje tretjih razredov so zapele tudi Lennonovo Imagine), sanjajo o svetu brez razlik, "kjer te nihče ne gleda kot Italijana, Slovenca, Afričana, muslimana, žida ali kristjana, ampak le kot človeka". Morda so to le sanje in ta svet je le sad domišljije, je povedala dijakinja, a "prav zaradi tega moramo narediti vse, kar je v naših močeh, da ga spremenimo... Samo če držimo skupaj, se bodo naše sanje končno uresničile". Dve pesmi je zapel šolski zbor pod vodstvom prof. Joahima Nanuta. Učenci 1. A razreda so pripravili nekaj južnoameriških plesnih korakov pod vodstvom sošolca, uveljavljenega plesnega virtuosa Alexa Devetaka. Dijaki 3. B so predstavili dva skeča, nekaj deklet iz 2. C hip-hop ples, lepa skupina iz 2.

A gledališko igrico *Odisej se vrača*, 1. B pa prizorček, posvečen zadnjemu dnevu pouka. Odlično sta se odrezali mladi, a izkušeni plesalki Iris in Kea z afriškim plesom, prav tako so navdušile tri učence iz 3. A z dodelano ritmično koreografijo. Veliko spominov je obudil duhovit videoposnetek o šolskem izletu v Verono in Sirmione, ki so ga pripravili dijaki 3. A. Tik pred zadnjimi pesmimi, s katerimi so se poslovili "mali maturantje", je ravnateljica Elisabetta Kovic povedala, da gre letošnja denarna študijska nagrada Sindikata slovenske šole v spomin na prof. Ivana Sirka učencu, ki je "v tretjem letniku odločno pokazal pravo ljubezen do slovenske besede, leposlovja in gledališča": to je letos bila Vesna Devetak, ki je doživela topel aplavz vseh navzočih. Ravnateljica se je zahvalila učencem, ki "so se zares izredno izkazali". Ni vedela, da je na šoli toliko plesalk in plesalcev, "kar naenkrat smo postali tudi plesna šola"! Prireditev je sklenila z mislijo, ki so ji jo podarili nekateri učenci: "Šola je zgradba s štirimi stenami in prihodnostjo vmes". / D

(več fotografij na www.noviglas.eu)

KOSTANJEVICA "Glasbeni dialogi"

Snovanja na vrtovih svetega Frančiška

Petega izmed sedmih koncertov v nizu *Glasba z vrtov svetega Frančiška*, ki potekajo med 10. majem in 22. junijem na Kostanjevici nad Gorico, je prireditelj, Kulturni dom Nova Gorica, organiziral v sodelovanju s Slovenskim centrom za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice. "Veže nas že dogletoletno sodelovanje", je v lepi baročni dvorani Frančiškanskega samostana v torek, 7. junija, v uvodnem pozdravu povedala direktorica Kulturnega doma Pavla Jarc. "Že nekaj let prepletamo koncerte". Šola Komel je "zelo pomembna za našo goriško stvarnost in ima tudi vlogo promotorja tako slovenske kot italijanske glasbe na tem področju". Navzoče, ki so do zadnjega kotična napolnili dvorano, je pozdravila tudi ravnateljica SCGV Komel Alessandra Schettino, tudi ona navdušena nad omenjenim sodelovanjem in sploh nad dvorano, kjer je tudi sama rada nastopala še kot študentka. "Sodelovanje hočemo še nadgraditi, saj živimo v skupnem prostoru. Naši učenci in naša mladina morajo občutiti to

OPZ Emil Komel

Alessandra Schettino in Pavla Jarc

sodelovanje v duhu lepe glasbe". Večer iz cikla *Snovanj z naslovom Glasbeni dialogi*, ki je torej potekal na Kapeli, so oblikovali najboljši mladi učenci in skupine šole Komel, ki so se v letošnjem šolskem letu posebej izkazali. Kljub svoji starosti so s svojo nadarjenostjo in glasbeno zrelostjo resnično presenetili. Kot instrumentalisti so nastopili

violinisti Pavla Vezjak, Makrina Quinzi in Simon Gerin, pianisti Luka Kernjusz, Veronika Zavadlav, Francesca Marinelli in Lorenzo Tomada, trio mladih kitaristov Janiki Cingerli-Jure Ipa-vec-Gregor Persoglia, kitarista Črt Vidič in Neli Bizjak ter harmonikar Kris Jug. Šest pesmi je na koncu odpel Otroški pevski zbor Emil Komel, ki ga vodi Damijana Čevdek Jug, na klavir pa zvesto spremlja Elisabetta Cavaleri. Tudi o tem zboru, ki je že itak znan kot kovnica dobrih mladih pevcev, moramo iskreno povedati, da se je v zadnjih mesecih znatno razvil in pokazal razveselje napredek. Prav vsem nastopajočim - pa tudi prirediteljem - iskreno čestitamo! / DD

(več fotografij na www.noviglas.eu)

Končna prireditev goriškega otroškega vrtca Ringaraja

"Skupaj lažje rastemo"

Prireditev, ki so jo otroci vrtca Ringaraja pod mentorstvom učiteljic pripravili za konec šolskega leta, so močno zaznamovale za otroke zelo spodbudne misli iz pesmi Stena Vilarja: "Pridi, podaj roko, nasmeh je treba podariti. Čutim, kako lepo gojiti je prijateljstvo. Pridi, podaj roko, dobroto treba je deliti. Povej mi, kar ni težko, saj skupaj lažje rastemo". Te misli so jih vodile skozi celo šolsko leto. Projekt *Skupaj rastemo* je postal del njih, so povedali uvodoma. Temeljal je na ovrednotenju lastne samopodobe, temeljnega področja osebnosti: to razsežnost so poglobili veliki

otroci in jo prikazali s projekcijo lastnih portretov. O družinskih vezeh, koreninah in domu so razmišljali srednji otroci, najmlajši pa o mami in očku: to so na odru prikazali z ljubkimi pesmicami in prizorčki. Prihodnji prvošolčki so pred koncem pestre predstave, ki je potekala 25. maja v Kulturnem domu, opisali, kako lepo je gojiti prijateljstvo tudi takrat, ko prijatelj govori drug jezik: pokazali so namreč, kako so z učiteljico vzljubili tudi angleški jezik. Ker je življenje dar, radost, hrepenenje, so ob koncu razposajeno izrazili željo, da bi prijatelji skupaj gradili lepši svet za vse. / D

Enogastronomski praznik v Števerjanu Likof: pridelki, kultura in zgodovina ozemlja

V nedeljo, 5. junija, se je v končal Likof 2016, tridnevni enogastronomski dogodek v organizaciji Vinoteke Števerjanski griči, ki združuje vinarje števerjanske občine (Mužič, Humar, Gradišciutta, Skok, Ivan Vogrič, Korsič, Miklus-Draga, Paraschos, Terpin, Simon Komjanc). Vse tri dni so obiskovalce na števerjanskem trgu čakali kioski z dobrotami gostincev in vinogradnikov ter stojnice z domačimi pridelki. Vzporedno je stekla vrsta pobud, ki so bile letos vezane na vinsko sorto *friulano*. Nedeljski program se je začel s sprehodom skozi čas na gradu Formentini. Obiskovalce sta pričakala grof Filippo Formentini in Nataša Kocijančič, ki je tudi vodila krajšo degu-

stacijo *friulana* 2015 podjetja Humar. Ogled se je nadaljeval z dramatizirano pripovedjo zgodbe Aurore Formentini: Marko Černic je odigral vlogo kmeta Simona Maraža, ki je 300 sadik tokaja pripeljal na Madžarsko, ko se je števerjanska plemkinja ženila z grofom Batthyanyjem. Grad Formentini je gostil še en Likofov dogodek, in sicer večerjo v srednjeveški dvorani; ribji meni je gostom postregel ljubljanski gostinec Luka Lesar. V mali dvorani Sedejevega doma je ob 19.45 stekla zadnja primerjalna degustacija svežih letin *friulanov* včlanjenih vinarjev. Degustacijo sta - prav tako kot v soboto - vodila Sara Martellos in Andrea Valantic. Likof, ki je letos že enajstič nastal v sodelovanju z vaškima

društvoma SKPD Frančišek Borgia Sedej in Briški grič, pod pokroviteljstvom dežele FJK, Pokrajine Gorica, Občine Števerjan in Konzorcija Collio, je bil letos tudi del projekta "Z ljubeznijo ... zmanjšaj, ponovno uporabi, recikliraj" ter projekta *EcoFeste* goriške pokrajine. Muhamitim vremenskim napovedim navkljub je bila tudi letošnja izvedba nagrajena s soncem in dobrim obiskom. Med drugim so prireditelji v sodelovanju s Pokrajino Gorica dva dni gostili deset novinarjev iz vse Italije. Program, ki je poleg dogajanja na trgu zaobjemal tudi tri posebne večerje z mednarodnimi chefi, od katerih dve sredi lesenih sodov v kleti podjetja Draga, tri degustacije, strokovno konferenco, voden ogled gradu ob spoznavanju zgodovine tokaja itd., je izvirno in kakovostno predstavil občinstvu najboljše pridelke ter hkrati tudi zgodovino in kulturo ozemlja, ki ima nedvomno še mnogo neizkoriščenega potenciala.

Prireditve in šolske maše Ob koncu šolskega leta

Tradicijski naših šol, da ob koncu šolskega leta prirejajo sklepe prireditve in šolske maše, se vsako leto ponavlja in navdušuje predvsem starše ter druge sorodnike otrok, učencev in dijakov. Šolsko leto se začneja in končuje s sveto mašo, ko se študirajoča mladina zahvali vsem, ki so zanj skrbeli med šolskim letom, staršem, učiteljem in drugim. Obenem preberejo tudi prošnje, da bi lepo preživeli počitnice, da bi se odpočili in da

bi si nabrali moči za novo šolsko leto, ki se bo začelo meseca septembra. Na šolskih prireditvah prevladujejo zborovska pesem, recitacije in prizorčki. Šolska priredit-

tev osnovne šole Fran Erjavec iz Štandreža je potekala na šolskem igrišču. Posamezni razredi so se predstavili s recitacijami in prikazi letnih časov. Skupno je stočlanski zbor zapel tudi nekaj pesmi. Prireditvi je sledila sveta maša v cerkvi sv. Andreja ap. Podobne prireditve in maše so bile tudi po drugih šolah.

DP

Otroci osnovne šole Alojz Gradnik po maši v števerjanski cerkvi (foto DP)

ZCPZ / Koncert cerkvenih pesmi otroških, mladinskih in odraslih zborov

"Z veseljem in upanjem lahko gledamo v prihodnost"

Cerkveno petje je še prisotno med ljudmi, cerkevna pesem je še povezana z našim jezikom in narodom. To je v petek, 10. junija, v cerkvi sv. Andreja apostola v Štandrežu poudaril Dario Bertinazzi (**na mali sliki**), predsednik Združenja cerkvenih pevskih zborov Gorica, v uvodnem pozdravu na tradicionalnem koncertu cerkvenih pesmi, ki ga je ZCPZ priredilo v sodelovanju z župnijo, Zvezo slovenske katoliške prosvete in s Svetom slovenskih organizacij. Z veseljem in upanjem lahko gledamo v prihodnost in rečemo, "da so vrednote krščanstva in narodne identitete še prisotne med nami: gojimo jih naprej ne le ob koncertih in raznih praznikih, ampak vsak dan: vsak v svoji vasi, v družini, v šolah in po župnijah", je številne navzoče na večernem glasbenem dogodku - "dnevu veselja" - še pozval Bertinazzi. Med drugim je napovedal, da združenje v kratkem načrtuje dva pomembna do-

godka: v prvem koncu tedna v septembru bodo priredili tečaj za cerkvene organiste, ki bo potekal v Škofji Loki. Ob koncu istega meseca pa bo slavnostna akademija ob koncu dvoletnega projekta, namenjenega goriškemu glasbeniku in skladatelju Emilu Komelu: ZCPZ je namreč v tem letu zbiralo Komelov opus, ki ga bodo na omenjeni prireditvi predstavili v tiskani in elektronski obliki. Prostrano in akustično štandredsko cerkev so najprej napolnili glasovi otroškega zbora Veseljaki iz Doberdoba pod taktirko Lucie Lavrenčič Terpin, ki so se jim nato pridružili še odrasli pevci cerkvenega zbora župnije sv. Martina: "združeni" zbor je vodil Dario Bertinazzi. Za njimi je nastopil Otroški cerkveni pevski zbor Štandrež pod vodstvom Lucrezie Bogaro, nato Otroški in mladinski pevski zbor Štmaver pod taktirko

Nadje Kovic (**na sliki**) in ob kitarski spremljavi Petre Feri. Sledil je nastop Otroškega pevskega zbora Rupa-Peč in OPZ Vrh Sv. Mihaela pod vodstvom Karen Ulian. Tri pesmi je odpel Mešani pevski zbor Mirko Špacapan iz Podgore, ki ga vodi Peter Pirih, dve pa Otroški pevski zbor Emil Komel pod vodstvom Damijane Čevdek Jug; na flavto je zbor spremljala Vida Cotič, na violino pa Barbara Devinar in Riccardo Conte. V zadnjem delu koncerta so nastopili

še trije mešani pevski zbori: najprej MePZ Rupa-Peč, ki ga vodi Zulejka Devetak, nato domači MePZ Štandrež, ki ga je zaradi bolezni dirigenta Gorana Ruzzierja vodil Silvan Zavadlav, in krepki MePZ F. B. Sedej iz Števerjana pod taktirko Aleksandre Pertot. Nekatere zbere sta na klavir spremljali Zulejka Devetak oz. Tiziana Zavadlav. Prav vsi sestavi so pokazali veliko veselje do petja in željo po neprestani kakovostni rasti, z različnimi izbori pa hkrati še bogastvo in raznolikost repertoarja našega cerkvenega petja. / D

Žalostna vest iz Laškega

V spomin Slavi Marušič

Slava Marušič je za vedno zapustila Slovence v Laškem. Rodila se je v Doberdolu 16. marca 1928 v družini Opajčevih. Bila je zadnja od osmih otrok skupaj z bratom dvojčkom Slavkom. Otroštvo je preživela v veliki revščini in do 26. leta je živela na Manderju, kamor se je vedno rada vračala. Med vojno so očeta fašisti dvakrat prisilili, da je moral piti ricinusovo olje. In Slava je tudi zaradi tega sodelovala v NOB in ostala edna članica združenja VZPI-ANPI-ja. Omožila se je v Trzinu, tako je bila bliže ladjedelnici, kjer je dobila delo. Leta 1980 se je vključila v ženski pevski zbor iz Ronk, ki je bilo do leta 1987 edino slovensko kulturno rekreacijsko društvo v Laškem, odkar je prenehalo delovanje slovenskega moškega pevskega zbora Srečko Kosovel. V okolici pa ni bilo drugih slovenskih društev ne šole ne vrtca s slovenskim učnim jezikom. Pomemben je bil zato ŽePZ za srečanje, bogatenje in povezovanje takratnih Slovencev v Laškem. Tudi pri slovenski sv. maši v cerkvi sv. Lovrenca smo slišali slovensko petje. Na prošnjo domačinov je namreč msgr. Oskar Simčič, vikar za Slovence goriške nadškofije, napisal odredbo za enkrat-mesečno slovensko bogoslužje v Ronkah. Slovenci iz Laškega

oz. od Zagorja do Trzinu imajo še sedaj priložnost, da se vsako prvo nedeljo v mesecu srečajo pri slovenski sv. maši. Cerkevni zbor je nato dobil statut l. 1998 in Slava je bila med tistimi, ki so podpisali ustanovni akt. Leta 1987 je pristopila tudi v odbor novoustanovljenega društva Jadro in tako sodelovala med tukajšnjimi Slovenci. S svojim veseljem značajem, dobro voljo in pridnimi rokami je bila vedno dobrodošla. Med romanjem in na izletih nas je vedno presenečala s kako delikateso in kavo. Ob nastanku društva Trzin l. 1998 je takoj pristopila in ponudila svojo razpoložljivost. Po moževi smrti je živela sama in z leti začela čutiti osamljenost. Zadnja tri leta je bila v domu za ostarele v Renčah. Obiskov pa ni manjkalo, ker smo jo vsi imeli radi. Še pred nedavnim se je razveselila priznanja za 35-letno sodelovanje v pevskega zbora. Vse, ki smo jo poznali, je prizadela vest o izgubi tako ljubljene osebe. Sorodnikom, Dobrodošcem in Slovincem iz Laškega bo ostala v živem spominu. Sedaj počiva v Božjem miru. V imenu Slovencev v Laškem izrekam sorodnikom občuteno sožalje

Karlo Mucci

Obvestila

Zaradi slabe vremenske napovedi je v ponedeljek, 13. junija, odpadel dogodek Okusne harmonije, ki ga prireja DVS Bodeča Neža na vrtu sovedenjskega župnišča. Enogastronomski in pevski večer v sklopu Junjskih večerov in v organizaciji PD Vrh Sv. Mihaela bo prestavljen na zadnji teden julija, okvirno v torek 28. 6.

Maša za pokojnega prof. Mirka Fileja in za vse pokojne pevce zbora Mirko Filej bo v četrtek, 16. junija 2016, ob 20. uri pri Sv. Ivanu.

SPDG načrtuje v avgustu tridnevni izlet v Dolomite, v skupino Pale di San Martino. Predvideno je od 4 do 7 ur hoje dnevno. Zaradi pravočasne rezervacije prenočišča je potrebna predhodna prijava. Informacije daje Vlado tel. 3317059216.

Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorič vabita v četrtek, 16. junija 2016, ob 20.30 na Srečanje pod lipami s senatorko Lauro Fasiolo, edino goriško predstavnico v rimskem parlamentu. Pogovor bo vodil časnikar Julijan Čavdek.

Predzadnji večer letošnjih Snovanj v organizaciji centra Komel in društva Arsatelier bo v cerkvi sv. Martina v Doberdolu v petek, 17. junija 2016, ob 20.30. Nastopali bodo učenci SCGV Emil Komel iz podružnice Doberdob, OPZ Veseljaki pod vodstvom Lucije Lavrenčič in MePZ Hrast pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča. Program bodo obogatili solistične, komorne in zborovske skladbe, nastopil bo tudi godalni orkester mladih domačih izvajalcev. Toplo vabljeni.

Občina Sovodnje ob Soči sporoča, da bo občinska knjižnica zaprta zaradi selitve v nov sedež na Prvomajski ulici št. 42 (Butkovičeva hiša) do petka, 16. 9. 2016 (ukrep župana št. 3 z dne 31. 5. 2016).

Mladinski dom vabi otroke od 6. do 14. leta na "POLETNOSTI 2016": z igrami, izleti, videodelavnico, kopanjem, adrenalinskimi pustolovščinami; ŠALA PO ŠOLI - dnevno središče (13.6. - 8.7.); VIDEO. LAB NARAVA - letovanje v koči z videodelavnico (20. - 24. junij); ZELEN IZZIV - pustolovsko letovanje v koči (24. - 29. junij); ŠOLA ZA ŠALO - igriva priprava na začetek pouka (29.8. - 9.9.); 1, 2, 3: SREDNJA! - uvod v srednjo šolo (5. - 9. september). Informacije in vpisi do 31. maja; tel. 0481-280857 ali 366-6861441, 331-6936603, e-pošta mladinskidom@libero.it, www.mladinskidom.it

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško prireja v soboto, 16. julija, izlet v Planico. Vpisujejo po tel. št.: 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja Š.).

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško prireja v soboto, 6. avgusta, tradicionalni piknik z izletom v Slovensko Istro za ogled Sečoveljskih solin in obisk zgodovinske ter moderne oljarne (Tonina hiša). Sledilo bo družabno srečanje. Vpisujejo po tel. št.: 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja Š.).

V središču mesta dajamo v najem prenovljeno stanovanje, primerno tudi za pisarno. Info tel. 340 9248297.

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnateljico prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2,

Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVITZC s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Potrebujem delo in bi z veseljem pomagala v gospodinjstvu ali pri skrbi za ostarelega ali bolnega človeka. Čakam vaš klic na 00386 41 936 652 - Darja.

40-letna mati nudi dnevno nego starejšim na domu. Ne 24 ur. Lahko tudi kuha in pospravlja stanovanje. 3-letne izkušnje. Tel. 00386 41 390 244.

Ostale male oglase bomo objavili prihodnjič.

Profesorica slovenščine išče delo (tudi instrukcije, učna pomoč in varstvo otrok). Tel. št. 00386 41 256240.

Zanesljiva in izkušena gospa pomaga pri likanju in čiščenju stanovanja. Tel. št. 00386 40153213.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovenščine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 00386 31 478807.

Urejena gospa išče delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 00386 31 449311.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam tudi 24 ur na dan. Tel. št. 00386 40 484339.

40-letna mati z večletnimi izkušnjami in znanjem italijanščine nudi dnevno nego starejšim na domu (ne 24 ur dnevno) ali pomoč pri gospodinskih delih in kuhanju. Tel. 00386 41 729548.

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. št. 00386 30 325 558.

Varujem starejše, pomogi potrebne osebe, in sicer 24 ur ali pa samo čez dan ali varstvo ponoči. Sem človek dobrega srca in imam nekajletne izkušnje! Sem upokojenka, vse ostalo (vrednotnice) in vprašanja na št. 040 621 424 (v pošte pride celotno primorsko in goriško območje).

Gospa z večletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam za 24 ur na dan. Tel. št. 00386 40 432304.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu
(od 17.6.2016 do 23.6.2016)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 17. junija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.
Nedelja, 19. junija, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchij): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in zilijskem narečju.
Ponedeljek, 20. junija (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Novice iz naših krajev - Obvestila in večerni vic.
Torek, 21. junija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 22. junija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Kočevski rog, kraj mučeništva - Izbor melodij.

Četrtek, 23. junija (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti iz sveta - Obvestila in večerni vic.

Senatorica Fasiolo "pod lipami"

Gostja Srečanja pod lipami v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici bo v četrtek, **16. junija**, ob 20.30 edina goriška predstavica v rimskem parlamentu, senatorka Laura Fasiolo. Spregovorila bo o ustavni reformi, razvojnih perspektivah za Goriško, o vprašanju zdravstva in čezmejnem sodelovanju v sklopu EZTS-ja ter o drugih temah. Pogovor, ki bo potekal v italijanskem jeziku, bo vodil časnikar Julijan Čavdek.

DRUŠTVI JADRO in TRŽIČ

vabita na

KRESOVANJE V SELCAH (Ronke)

v torek, 21. junija 2016, od 20.45 dalje

Na praznovanju poletnega enakonočja bo tudi nagrajevanje najlepših svetoivanskih venčkov

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

16. 17. 18. in 19. junija 2016, ob 21. uri
v župnijskem parku pod lipami

Gledališče Teatro sotto le stelle
pod zvezdami

Četrtek, 16. junija 2016

Amatersko gledališče Vrba iz Vrbja

Hans Weigel **Namišljeni zdravnik** - komedija

Režija: Gojmir Lešnjak Gojc

Petek, 17. junija 2016

Kulturno društvo Domovina iz Ospa

Ray Cooney **Plešejo z d'narjem** - kriminalistična komedija

Adaptacija in režija: Edita Frančeskin

Sobota, 18. junija 2016

Gledališka skupina O'Klapa

Andrej Rozman Roza **Obuti maček** - družinski mijauzikl

Režija: Sanja Vogrič

Glasba: Patrick Quaggiato

Nedelja, 19. junija 2016

Mladinski dramski odsek Prosvetnega društva Standrež

Fran Milčinski **Butalci** - humoreska

Režija: Emil Aberšek

Songi: Matej Petejan

V soorganizaciji Zveze slovenske katoliške prosvete, podpori Dežele FJK in pod pokroviteljstvom goriške občine ter Fundacije Cassa di Risparmio di Gorizia.

V primeru slabega vremena predstava *Obuti maček* odpade, ostale pa bodo v župnijski dvorani A. Gregorič.
*Brezplačna nagradna predstava za abonente *Standrež 2015*.

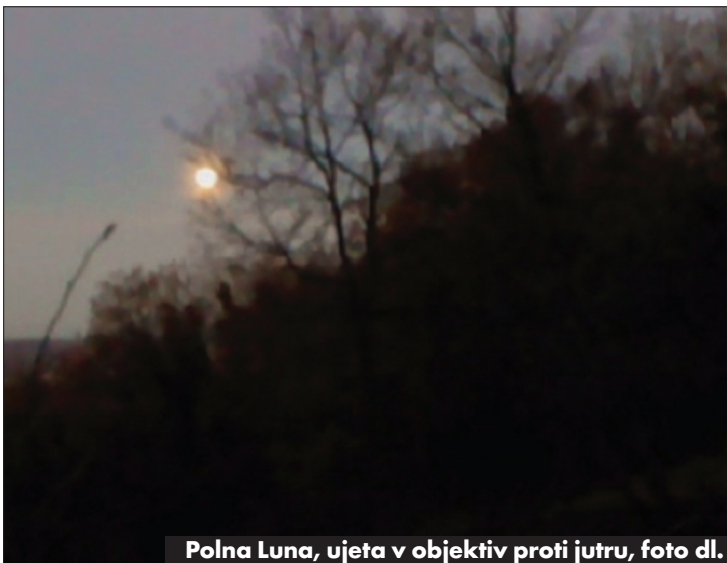
Stare kulture

Sončni in lunin koledar (2)

Kolo in koledar ali po domače 'kulendaer' imata neposredno besedno zvezo. 'Kolo' tvori pravzaprav osnovo besede 'koledar', se povezuje s končnico ali kar besedo 'ar' ali 'dar'; 'ar' pa je prvotni indoevropski in tudi staroslovenski izraz za sonce. Jar, Žar, žarun je dobra prisposoba za sonce, angleški 'year' pa se z lahkoto preobrazila v 'žar'. Deli leta, ki jih določajo spremembe v naravi in naravne sile, značilne za posamezne dele sončevega ali velikega kolesa, so letni časi, pri nas 'cajti' ali staji, 'štajoni'. Še danes se v Istri reče 'cajte bandime' za čas, ko se odvijata trgatev. To pa je jesen, ki ga označuje jesensko deževje. Lahko bi ga za razliko od poletne pripeke imenovali 'vodni čas', kar italijanski izraz 'autunno', to je 'v vodno', tudi pomeni. Poletje, pol 'kola', 'koleta', je zgovoren izraz, pomlad in zima tudi. Ob tem se lahko zaustavimo pri vprašanju o izvoru besede 'vigred' za pomlad. Njen prvi del 'vi-' gre razumeti v smeri pomena in glasovnega premeta besede 'živ' - pojav, ki se ogleduje tudi pri italijanski istopomenski besedi 'vivo', vita' (živ, življenje) (*Evropski verižici izrazov 'živ', 'vivo', angleškemu 'live' (izg. 'lajv') gre dodati izraz daljne-vzhodnih kultur 'či', s katerim označujejo življenjsko energijo*). Temu času nasproti stoji čas ugašanja luči, ugašanja narave, čas 'smrti'. Življenje, tako kot Smrt, pa sta poosebljena v Mladi devi,

Živi, morda Vigredi sami. Smrt, žena s koso, pa v Mori, Morani. Dan čaščenja Žive se v slovenski kulturi ni ohranil, morda gre iskati časovno umeščenost v čaščenju njenege moškega pola – Jarnika, katerega ostanek je 'jurjevanje' na Dolenjskem. To pa je čas Velike noči (*'Velika noč' bi smiselno bolj veljala za 'božično noč' tako po dolžini kot pomenu*), po domače 'Vezma'. Pol leta za tem pa ves krščanski svet praznuje 'Vse svete' ali 'dan mrtvih'. Dan mrtvih ali 'vsi sveti' pa je po logiki naravnega sosled-

beseda 'vezom' spominja na 'uzem', ki ga je uporabljala njegova nona). V Beli krajini se 'vuzem' pojavlja v koledniški pesmi 'Prišel je prišel pisani vuzem, došel je došel Zeleni Jure...' pri pastirskem jurjevanju (*Gl. prispevek o Zelenem Juriju avtorja Gregorja Jevška, <http://fs-zelenijurij.si/folklor/mitologija/>; ogled 23. 5. 2016*). Glasovno je beseda najbližje pridevniku 'Veson' v smislu 'Vesnin' praznik, 'koledo' in 'koledovanje' pa z besedo 'koledar' (*Pastirsko jurjevanje s koledovanjem se je po navedbi av-*

Polna Luna, ujeta v objektiv proti jutru, foto dl.

ja čas svete More, čas Smrti, vendar se danes Vezom, Vuzem, praznuje na osnovi Luninega koledarja, dan Smrti pa na osnovi sodobnega koledarja. Izvora besede 'vezom' nam še ni uspelo razvozlati. V Prekmurju jo poznajo kot 'vuzem', na Tržaškem kot 'uzem' (*raziskovalec Ivo Petkovšek iz Ronk navaaja, da ga*

torja odvijalo 24. aprila, če je podatek točen, je to pomemben podatek za merjenje časa po 'velikem' in 'malem kolesu'. Isti vir). Še nečemu bi morali tu posvetiti pozornost, to je samotnikom in imenom ženskega spola, ki se ne končujejo na -a. Smrti, Vigredi in Prsti (zemlja) se pridružuje Jedrt,

ki ima danes verski status svetnice, njen god pa je 17. marca (sv. Jera) (*Cerkev sv. Jedrti na Trdinovem vrhu je za- beležena v listini iz leta*

1447, obstaja še več cerkva, posvečenih isti svetnici v inačici imen Jera, Gertruda, Gera). Glasovno spada v ta niz tudi Pust, ki je danes moškega spola in je ostal v izključni domeni predkrščanskega čaščenja. Tudi Pust je vključen v verigo pomladanskega krščanskega čaščenja, ki se premika glede na Lunine mene.

Je pa nekaj, kar je ostalo zelo razločno zapisano v navadah, tudi v sodobnem štetju časa, in kulturi na splošno. To so ostanki merjenja časa po Luninih kolesih, po naravni in 'večni' Luni sami. Lunino in Sončevo kolo pa nista skladna. To sta dve ločeni kolesi. Pri urinih mehanizmih imamo različna kolesca, ki merijo ure, minute in sekunde in manjša kolesca sovpadajo točno z obratom večjega. Pri Luninem in Sončevem kolesu pa ne gre tako. Lunini obrati se enostavno ne končajo znotraj Sončevega kolesa in predstavljajo vzporedno štetje. To je štetje krogov po Malem Soncu, Mesecu, to je v mesecih.

Da je Mesec zares Malo Sonce, lahko opazimo sami. Če gremo v jasni noči na plano, ko je Mesec poln in meče v pokrajini jasne sence, se vam bo izraz utrlil sam po sebe. 'Kako je svetlo, kot bi svetilo (malo) Sonce'. Da so Luno imenovali Malo sonce tudi v drugih velikih kulturah, ostajajo zapisi, mi imamo dokaz v sami besedi 'me-sec', 'me-se', 'moon' (mun). Stari izrazi za sonce pa 'solnce', 'sunce', 'suoncea'.

/ dalje
Leda Dobrinja

Kratke

Aljoša in Mirjam Ravnik na Radiu Trst A

Te dni se mudita v naših krajih goriška rojaka iz San Francisca, Aljoša Ravnik in njegova sestra Mirjam, sin in hčerka znanega živnozdravnika iz Kanala ob Soči, Antona Ravnika, in priljubljene tolminske učiteljice Štefanije Rutar por. Ravnik, ki je prva povojna

Aljoša in Mirjam Ravnik z dr. Karlom Bonutijem ob portretu škofa Rožmana, ki ga je naslikala umetnica Emmy Gregorič iz Kalifornije, a po rodu s Tržaškega

leta poučevala v Nabrežini. Družina Ravnik se je v začetku 50. let prejšnjega stoletja odselila v Ameriko in se nastanila v Kaliforniji, kjer je postala pravi steber tamkajšnje slovenske župnijske skupnosti, ki se zbira v cerkvi Jezusovega rojstva, in bila vseskozi ena najbolj dejavnih na področju kulturnega delovanja Slovencev v San Franciscu. Aljoša, Ivo in Mirjam Ravnik so še danes nepogrešljivi glasovi v cerkvenem pevskem zboru, v katerem sta dolgo let pela tudi njihova oče in mama, medtem ko se je najstarejši sin Toni, kardiolog po poklicu, bolj posvetil službenim obveznostim. Ravnikovi so v povojnem času živeli prav nasproti tedanjega Alojzijevega v Gorici, kjer so vsi štirje otroci obiskovali slovenske šole. O tem, kako se goriška rojaka iz Kalifornije, ki je postala njuna druga domovina, spominjata svojih otroških let in kako danes doživljata Slovenijo, kamor sta po odhodu v Združene države Amerike prišla tretjič na obisk, bosta pripovedovala v radijski oddaji, ki jo bo Radio Trst A predvajal **v nedeljo, 19. junija, ob 12.00**. Ponovitev pogovora v nekoliko daljši verziji pa bo na spredu **v torek, 21. junija, ob 11.10**. Poslušalci bodo slišali tudi, kako se svoje nekdanje učiteljice Štefanije Rutar spominja njen nekdanji učenec Antek Terčon iz Sesljana. Radijsko srečanje z Aljošo in Mirjam Ravnik je pripravila urednica Ines Škabar.

Razpotje – moški pevski zbor, katerega pot je dolga 60 let

Spomin na 60 let druženja ob glasbi in z glasbo je bil za Moški pevski zbor Razpotje s Cola, ki ga sedaj vodi Martina Peljhan, pomemben dogodek, zato so ga njegovi člani želeli obeležiti še posebej slovesno.

V praznovanje so vložili obilico prostovoljnega dela, odpovedovanja in mnogo poti, kajti zavedajo se, da je malo zborov, ki se ponašajo s tako dolgo zgodovino, saj njegove korenine segajo v daljno leto 1956.

Boj za slovensko besedo in tudi pesem se je tu odvijal od italijanske okupacije dalje in je vzbudil posameznike, da so se začeli združevati v pevski sestavi, ki je bil sprva skromen, potem pa se je številčno povečeval, širil svoj repertoar in nastopal ob različnih

priložnostih – od pogrebov do porok, proslav, revij ...

V spomin na bogato in pestro prehojeno pot, na kateri so se vrstili vzponi in padci, je zbor 28. maja 2016 na Colu pripravil jubilejni koncert, s katerim so ljudje do zadnjega kotička napolnili telovadnico Osnovne šole Col.

Ušesa domačih poslušalcev in tudi mnogih prišlekov od blizu in daleč so se napolnila z melodijami slavljenca ter gostov: Kvinteta bratov Smrtnik, učencev Glasbene šole Vinka Vodopivca iz Ajdovščine ter Otroškega pevskega zbora Društva mladih Col. Ob petju je svoje mesto našla zgodovina zbora, prebirana iz bogatega zbornika, izdanega ob tej priložnosti.

Posebne pozornosti: zahvale, priznanja in tudi velikanske torte sta bila deležna še živeča ustanovna člana zbora Franc Kopal in Lenart Škvarč: poleg tega so posamezni člani zbora za dolgoletno prepevanje prejeli zlate in častne Gallusove značke, zbor pa Gallusovo priznanje za 60-letnico delovanja ter priznanje ob jubileju s strani Občine Ajdovščina.

Po koncertu je sledila pogostitev in prijetno druženje. Srečali so se pevci, prijatelji, sorodniki, znanci.

Seveda je bil to čas za klepet in obujanje spominov, ne samo o zboru, temveč tudi o starih časih, ljudeh in dogodkih. / Marija Bajc

Praga, 7.6.2016

Češki mednarodni festival
Evropski pesniki v živo

V Pragi se je začel mednarodni festival Evropski pesniki v živo, ki že deveto leto namenja veliko pozornosti tudi slovenskim ustvarjalcem. Festival ponuja programe od 7.6.2016 do 11.6.2016. Odvija se na različnih prizoriščih in v več krajih, kjer bodo nastopali ustvarjalci iz desetih držav - Češke, Slovenije, Avstrije, Slovaške, Hrvaške, Belorusije, Srbije, Poljske, Italije in Francije. Prireditelj festivala Evropski pesniki v živo je avtorsko združenje Stranou/Ob robu. Prvi praški del programa je literarno-glasbeni, poteka pa v Knjižnici Václava Havla. Že tam bodo med knjižnimi novostmi predstavili češki prevod haikujev Primoža Reparja v prevodu Aleša Kozárja. Poleg Prage je z več prireditvami na vrsti med drugim tudi bližnje zgodovinsko mesto Beroun, ki je povezan s Slovenijo, saj je tukaj živel in je pokopan Václav Talich, ustanovitelj Slovenske filharmonije in njen prvi dirigent v letih 1908–1912. Sobotni program se bo končal na gradu Krakovec, ki je znamenit kot vrhunsko srednjeveška stavbna dediščina ter zatočišče reformatorja Jana Husa na začetku 15. stoletja. Vsebin-

sko in žanrsko pester program se bo odvijal s sodelovanjem različnih čeških in tujih ustvarjalcev, pesnikov, prozaistov in glasbenikov. Od slovenskih avtorjev bo v izvirniku in češkem prevodu slišati tudi pesmi Cvetke Lipuš, letošnje nagrajenke Prešernovega sklada, poezijo Tanje Petelinek, nato še pesmi Urške Kramberger, ki je lani bila najboljša avtorica vsedržavnega srečanja mladih pesnikov in pisateljev, znanem že več kot deset let, kar nosi ime Urška in ga že več kot tri desetletja prireja Javni sklad RS za kulturne dejavnosti Slovenije. Zaključno srečanje Urške je vsako jesen v Slovenj Gradcu. V slovenskem jeziku in prav za festival pripravljenih čeških prevodih pa bodo seveda predstavljene tudi pesmi Esada Babačiča, Primoža Reparja ter Andreja Brvarja, letošnjega dobitnika Prešernove nagrade.

Med tujimi gosti naj omenimo vsaj tri, ki jih bralci lahko poznajo v slovenskem prevodu. Proza poljskega pisatelja Mikolaja Lozinskega izhaja v števil-

nih jezikih, v prevodih predvsem v francoščini, angleščini in nemščini. V slovenščini sta izšli dve njegovi deli – roman z naslovom Reisefiber in roman z naslovom Knjiga, ki ju je prevedla Jana Unuk. Obe prozi doživljata mednarodni uspeh. Zelo odmevna so tudi dela češke prozaike, dramatičarke in pesnice Irene Douskove. V češkem jeziku je Irena Dousková izdala desoletni enajst knjig proze, ki so večinoma bile razgrajbljene kmalu po izidu. Njena proza je prevedena v deset jezikov. V slovenskem jeziku in v prevodu Nives Vidrih sta izšli dve njeni prozni deli: *Tudi Onjegin je bil Rus* in *Ponosni Smoker*. Nedavno so v slovenskem pre-

vodu Barbare Pogačnik izšle pesmi izraelsko-francoskega pesnika Emmanuela Mosesa, ki je Franciji visoko cenjen avtor, medtem ko se prav po zaslugi

festivala Evropski pesniki v živo na Češkem prvič predstavlja z izborom pesmi v češkem prevodu Lenke Kuhar Danhele. Avtorsko združenje Stranou/Ob robu s sedežem v Berounu pri Pragi je že doslej – ne le s festivalom – poskrbelo za obsežno promocijo, prevajanje in objavljanje slovenske in drugih literatur, in to ne le na Češkem, in to v literarnih revijah ter v samostojnih izdajah. Od slovenskih avtorjev v češkem prevodu omenimo deli Josipa Ostija in Stanko Hrastelj, pred izidom pa sta Meta Kušar in Marko Kravos. Izšla je tudi dvojezična, slovensko-češka antologija slovenske poezije iz knjižnih objav v letih 2000–2012, z naslovom *5 petdesetimi glasovi govorim/Padesati hlasy hovorím*, kjer so natisnjene pesmi petdesetih slovenskih avtorjev, s spremno besedo o bogatih slovensko-čeških literarnih stikih od začetka 20. stoletja do danes.

V devetih letih festivala Evropski pesniki v živo je na Češkem nastopalo že 35 slovenskih avtorjev, seveda pa to ne bi bilo možno brez pravzaprav skromne podpore nekaterih institucij iz Slovenije in Češke.

Več o festivalu in njegovih gostih si lahko ogledate na straneh www.festivalstranou.cz.

Peter Kuhar

Naša dediščina

Suhozidna gradnja vpisana v register nesnovne kulturne dediščine

Tehnika suhozidne gradnje je od minulega tedna vpisana v nacionalni register nesnovne kulturne dediščine, so sporočili iz Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije. Suhozidna gradnja je veščina zidanja brez uporabe veziva, značilna za Kras in Istro. Pri suhozidni gradnji gre za veščino zidanja brez uporabe veziva, pri kateri z odbiranjem razpoložljivega lokalnega kamna, pridobljenega s čiščenjem in urejanjem zemljišč, ter ob razumevanju skladnje nastajajo različni tipi trdnih kamnitih objektov. Znanje zlaganja kamenja na suho brez uporabe veziva je osnovna in prvobitna tehnika gradnje predvsem na Krasu in v Istri ter je bilo eden izmed osnovnih pogojev preživetja na kamnitem kraškem in istrskem svetu. Za gradnjo suhih zidov v odprti krajini se uporablja izključno lokalni neobdelani kamen iz neposredne bližine gradnje. Na Krasu je to apnenec, večinoma masivni različni karbonatni kamnin nepravilnih oblik, lahko tudi pravilnejši plastnati. V slovenski Istri prevladuje sedimentna kamnina peščenjak. Graditelj se mora vedno znova prilagajati razpoložljivemu, vselej drugačnemu materialu in ga smiselno sestaviti v uporabno konstrukcijo, zato prihaja tudi do lokalno pogojenih različic. Suhi zid je kot rezultat bivanja človeka in njegove uporabe prostora ključni element značilne kraške in istrske kulturne krajine. Na Krasu so suhozidno gradnjo začeli oživljati v 90. letih minulega stoletja.

Ljubljana, Galerija Družine

E. Jazbar in D. Valentinčič predstavila knjigo o Ivanu Omanu

Nekdanji podpredsednik Demosa Ivan Oman je na predstavitvi knjige *Za naš dragi dom in rod*, ki je nastala na podlagi pogovora z njim ob 25. obletnici samostojnosti Slovenije, minuli teden v Galeriji tednika Družina v Ljubljani poudaril, da brez enotnosti tako pomembnih sprememb ne bi mogli doseči. Ob tem je kritiziral politično apatičnost, ki jo pripisuje spremembi narodnega značaja. Trenutna situacija v slovenski družbi je po Omanovem mnenju posledica "totalitarne poškodovanosti", ki se med drugim kaže v obliki zelo nizke udeležbe na volitvah. Če bomo to poškodovanost znali zdraviti, bomo po njegovih besedah morda našli tudi izhod iz trenutne apatičnosti. "Želim si, da bi ta narod prišel k sebi, da bi se sam sebe zavedal, in predvsem, da bi vedel, komu je dolžan za to, da živimo v takšni civilizaciji", je dejal Oman. Ob tem je dodal, da počasi razmišlja o tem, da bo treba lastovko slovenske pomladi spet priklicati. Izpostavil je tudi pomen krščanske demokracije,

svobodni družbi. In o tem jih je treba poučiti", je poudaril Oman. Po besedah Erike Jazbar in Dejana Valentinčiča, ki sta opravila pogovor z Omanom, na katerem temelji knjiga, skuša le-ta ponuditi vpogled v Omanovo politično biografijo in tudi osebnost. Kot je poudarila Jazbarjeva, Omana namreč odlikujejo številne vrednote, ki jih je vredno posnemati. S knjigo, ki je izšla pri Založbi Družina, želijo v slovensko javnost med drugim vrniti pozitivno in optimistično naravnost, hkrati pa opozoriti na za-

sluge osamosvojiteljev, saj, kot je poudarila Jazbarjeva, vlogo nekaterih od njih javnost po krivici zanemarija. Po Valentinčičevih besedah knjiga predstavlja Omanovo celotno življenjsko pot, zaključki pa se z zelo jasno vizijo.

Foto Družina

saj je krščanstvo po njegovih besedah "ljudem v genih". Kot je poudaril, se moramo zahvaliti prav nemškim in avstrijskim krščanskim demokratom, da sta ti dve državi v času slovenskega osamosvajanja državo tako hitro priznali.

sluge osamosvojiteljev, saj, kot je poudarila Jazbarjeva, vlogo nekaterih od njih javnost po krivici zanemarija. Po Valentinčičevih besedah knjiga predstavlja Omanovo celotno življenjsko pot, zaključki pa se z zelo jasno vizijo.

V spomin na nedavno umrlega Mohameda Alija in njegovega prav tako mrtvega slovenskega pesnika!

Tomaž Šalamun

CASSIUS CLAY
BOKS

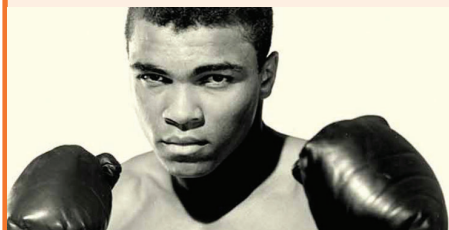
njegov nastop se začel s srečanjem s sonnyjem listonom v ringu v miamiju prireditvi je prisostvovalo 40.000 gledalcev stokilski clay je stopil v ring in iz svojega kota začel zmerjati nasprotnika listona prišla je tvoja ura stari grdi medved tako te bom namlatil da boš odhajal z repom med nogami clayu je bilo dvaindvajset let množica je zavpila zapri gobec smrkavec in daj vrzi ven tistega starega medveda clayevo napihovanje ni imelo meja sem najmočnejši glejte kako sem lep

(iz zbirke Namen pelerine, 1968)

CASSIUS CLAY
PUGILATO

il suo debutto risale all'incontro con sonny liston in un ring a miami al combattimento assisteranno quarantamila spettatori clay coi suoi cento chili sald' sul ring e dal suo angolo cominciò a insultare l'avversario liston Z' venuta la tua ora vecchio brutto orso ti conceré per le feste perciò te ne andrai con la coda tra le gambe clay aveva ventidue anni la folla gridava chiudi il becco moccioso piuttosto butta fuori quel vecchio orso la spavalderia di clay era smisurata sono il pié forte guardate come sono bello.

(iz dvojzlične zbirke Tomaža Šalamuna Zelen ogenj zelen cvet / Fuoco verde, fiore verde Lipa, Koper 2000, pesmi izbrala, prevedla in uredila Jolka Milič.)

Jolka Milič

MoPZ FANTJE IZPOD GRMADE

se iz srca zahvaljuje vsem, ki so s svojo prisotnostjo na praznovanju, vsestransko pomočjo in podporo omogočili v nedeljo, 29. maja, uspešno izvedbo jubiljenega koncerta na devinskem gradu.

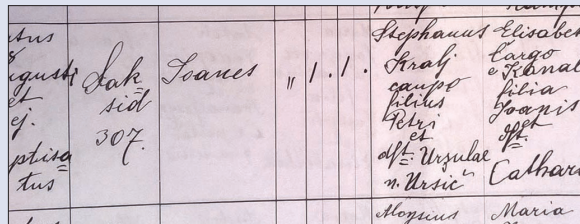
Posebna zahvala gre predstavnikom institucij, ustanov, zvez in društev, ki so zboru čestitali in voščili ob zlatem jubileju in vsem, ki so z materialno in finančno pomočjo omogočili, da je ta praznik lepo uspel.

Pozornost, ki ste nam jo izkazali, doživljamo kot spodbudo za naprej.

VIPAVSKI PRIIMKI (8)

KRALJ

svojih kraljev? Pa ne le to. Še danes imamo v Sloveniji kar 3419 Kraljev. Samo dvanajst priimkov v državi je bolj pogostih. Če tem dodamo še 168 Kraljev v Italiji in 164 Kraljičev, lahko mirno

Krstni vpis Janka Kralja iz Dornberka. Izvirno knjigo danes hrani Škofjski arhiv Koper. Tu pa imamo prepis dornberške krstne knjige, ki ga hrani Zgodovinski arhiv Goriske nadškofije

rečemo, da smo Slovenci kraljevski narod. Kralja imamo tudi na Vipavskem. Svoje poslanstvo opravlja na Slapu pri Vipavi. Kralj je, a tudi prelat in župnik hkrati. Nekdanji priljubljeni profesor zgodovine na seimeniški gimnaziji Franc Kralj (86) je sorodnik drugega znanega Kralja s koreninami v Vipavski dolini, Janka Kralja (1898-1944). Diplomati, politik in primorski narodni voditelj, ki bi bil ob drugih okoliščinah naslednik prvaka SLS Antona Korošca, je bil rojen v Saksidih pri Dornberku.

Čeprav najdemo Kralje ob Vipavi, pa v resnici ne gre za vipavski priimek. Franc Kralj se je rodil na Ligu, tako kot tudi oče Janka Kralja. Odlični poznavalec primorske zgodovine Franc Kralj je raziskal korenine svoje rodbine in našel svojega prvega prednika, Matijo Kralja, v začetku 18. stoletja v zaselku Čolnica v Gorenji vasi pri Kanalu. Od tam so se leta 1819 selili navzgor po desnem bregu Soške doline vse do Liga. Starejši viri pa govorijo o Kraljih na drugem bregu reke, v Morskem. Kanalska farna kronika omenja v Morskem Miha Kralja (priimek je zapisan kot CRAIL) in Jurčeta Kralja (CRAJL). Že leta 1555, ko je Tru-

bar natisnil tretjo slovensko knjigo, pa je v Gorenji vasi (napisana kot GORAGNA VAS) živel Janez Kralj, sin Jakobov. Janko Kralj je bil precej verjetno tudi Jakobov potomec, saj je bil njegov prapra-praded Matija rojen okoli 1695 v istem kraju. Matijeve potomce najdemo vsepovsod, a še zdaleč pa to niso vsi, ki nosijo danes priimek Kralj. Gre namreč za priimek, ki je nastal na različnih krajih in si zato vsi Kralji nikakor niso v sorodu. Zato tudi priimka niso vsi prvi Kralji dobili na enak način. Eden je postal Kralj, ker je kot vojak služil kralju. Drugi zato, ker je bil sluga na pose-

sti, ki se je imenovala kraljeva. Tretji pa mogoče zato, ker se je obnašal kot kralj. Ali v plemenitosti ali v ošabnosti pa lahko danes samo ugibamo. Izključimo lahko pa vsekakor ljudsko sklepanje, da bi priimek dobil nezakonski potomec kakega kralja. Zelo priljubljen, mogoče najbolj priljubljen primorski Kralj, je slikar Tone Kralj. A v resnici ne gre za primorskega, ampak za kranjskega slikarja, ki je bil doma nerazumljen, pri nas pa zelo do-

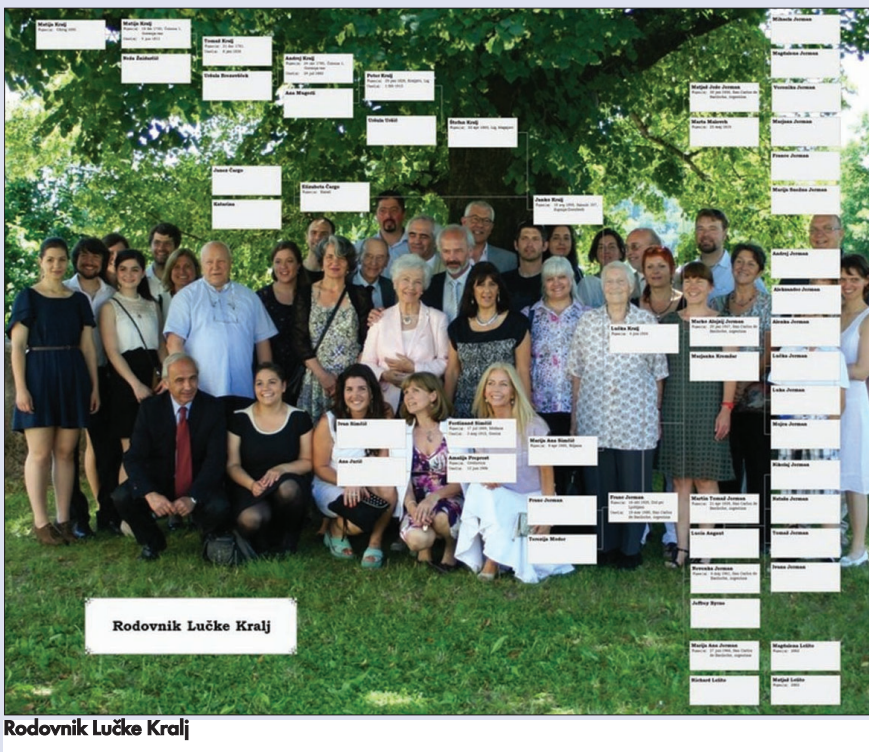
Tino Mamič

brodošel. Rojen je bil v Zagorici pri Dobropolju na Dolenjskem in ni sorodstveno povezan z »našimi« Kralji. Naj ob koncu sklenim tole priimkovno zgodbo optimistično. Veliki primorski politik Janko Kralj, ki je v Rimu umrl v skrivnostnih okoliščinah, z jasnimi indici zastrupitve, in čigar posmrtni ostanke so neznaki ukradli iz grobnice na rimskem pokopališču, je ostal med primorskimi intelektualci vseh barv zapisan kot izjemna osebnost. Njegovo prerano smrt in pozabljenost pa obžalujemo posebej na katoliški strani. A po drugi strani lahko opažamo, da Kraljeve ideje še naprej žive.

Prelat France Kralj, ki ugotavlja, da rodbina verjetno izvira iz Morskega pri Kanalu, ni le izjemen zgodovinar, ampak tudi izjemen pripovedovalec.

Nadaljuje pa se tudi njegov rod. Njegovi potomci dosegaajo izjemne uspehe v gospodarstvu in umetnosti. Njegova hči, priznana zborovodkinja Lučka Kralj (82), ki je napisala tudi izjemno zgodovinsko študijo o očetu, je eden od stebrov takojmenovanega slovenskega čudeža v Argentini. Uspešni na različnih področjih so tudi njeni otroci, ki jih skupaj z njenim pokojnim soprogom Francetom Jermanom najdemo kot izjemno uspešne podjetnike, pionirje turizma in smučanja, umetnike in olimpijce. In, mimogrede, v idilični hišici Lučke Kralj v Bariloču v patagonskih Andih, najdemo na steni tudi lepo sliko Cirila in Metode, umetnino, ki jo je bil na Primorskem ustvaril - Tone Kralj.

Rodovnik Lučke Kralj

S 1. strani

SSk za Cosolinija!

Prav tako se je župan Cosolini zavzel za čezmejno sodelovanje in mesto Trst vključil v vrsto tudi evropskih projektov, ki širšemu območju odpirajo nove možnosti družbene in gospodarskega razvoja.

Obenem se je Cosolini zavzel za večjo soudeležbo kraškega podeželja in za ovrednotenje vloge rajonskih svetov, ki predstavljajo glas in potrebe občanov in občank izven mestnega središča. Glede nekdanjega župana Dipiazza pa je lahko le ugotavljamo, da je sicer ugleden človek, ki pa ga spremlja in najbrž tudi konkretno pogojuje desničarsko usmerjena in politično zaskrbljujoča družčina, kar je dovolj jasno prišlo na dan že v

Maurizio Vidali

Igor Švab

teh zadnjih dneh volilne kampanje. Z Dipiazzo bi v mestu prevladovali ljudje, ki se vedejo nestrpnost in so jim tuje vrednote sožitja in družbene solidarnosti.

Ker je za nas Trst "mesto v zalivu", ki gleda na odprto širino bistrega morja, bomo v nedeljo prepričano glasovali za Cosolinija. Njegova zmaga bo obenem omogočila, da bodo v občinskem svetu sedeli kar štirje zastopniki slovenske narodne skupnosti.

Pokrajinsko Tajništvo Trst

Gledališka tema v Društvu slovenskih izobražencev
Po Shakespearovih sledih

V ponedeljek zvečer je Društvo slovenskih izobražencev svoji publiki ponudilo lep umetniški večer - predstavitev monografije prof. Duje Kaučič Cramer *Invito a teatro - Povabilo v gledališče*. Naša skupnost je go. Dujo Kaučič Cramer malo pobliže spoznala letos februarja, saj je bila z gospo Anno Illy dobitnica letošnje Nagrade Nadja Maganja. Duja Kaučič Cramer je Slovenka, ki ji je vojna vihra odvzela pravico do otroštva, do družine in delno tudi do polne in svobodno živete narodnosti. Rodila se je v Ljubljani 15. januarja 1941. Z enajstimi leti se je pridružila družini v Genovi. Po opravljenem klasičnem liceju je dokončala še Filozofsko fakulteto in se odločila za poučevanje, obporoki z gradbenikom g. Claudijem Cramerjem pa se je preselila v Trst in dolga leta poučevala literarne predmete na nižji srednji šoli Divisione Julia. V Trstu je Duja odkrila svoje ide-

Duja Kaučič Cramer (foto damj@n)

alno mesto in ga povsem vzljubila.

Gledališču se je kot mlado dekle zapisala že v Genovi in tej ljubezni je zvesta še danes. Od leta 2006 vodi na Radio Nuova Trieste oddajo

Povabilo h gledališču - pot med mojstrovini antičnega in sodobnega evropskega gledališča. Po 200-ih oddajah se je odločila, da izda publikacijo v več knjigah.

Knjigo je na ponedeljkovem večeru predstavila dramaturginja Maja Lapornik. Poudarila je, da je monografija le prvi del načrtovane trilogije, s katero pa tvori nedeljivo celoto. Prvi del obravnava tako antično gledališče, srednjeveški misterij, renesančno gledališče, špansko gledališče vse elisabetinskega oz. gledališča Shakeaspearove dobe ter francosko gledališče. V drugem delu, ki bo pedvidoma izšel konec poletja, nam bo avtorica predstavila Goldonijevo formo, nemško gledališče, v osrčju katerega

sta seveda Schiller in Goethe, ter fenomen Figaro, ki ga zaključuje z našim Linhartovim Matičkom. Tretji del pa bo posvečen evropskemu gledališču 19. stoletja.

To je seveda le grob obris vsebine zgodovine evropskega gledališča, ki se mu avtorica posveča. Lapornikova je poudarila avtoričino širino in kulturno razgledanost, s katero sledi razvoju evropskega gledališča ter ob tem utemeljuje tudi širši zgodovinski in kulturološki kontekst posameznih dob, njihovih dramatikov ter del.

Večer sta uvedla člana Radijskega odra Maruška Guštin in Tomaž Susič, ki sta podala odlomek nove radijske igre Kdo je ta Shakespeare? Shakespeare je namreč tudi velika ljubezen avtorice Kaučič Cramerjeve. Svoje pedagoško delo je Kaučičeva vseskozi plemenitila tudi z gledališko vzgojo: na svojem tržaškem domu v ul. Romagna je za svoje diake opremila celo malo gledališče, kjer so potekale vaje za vsakoletno uprizoritev Shakespearovih del v vrtu pod sv. Justom. Dolgoletna pobuda, ki je v letih 1982 - 2003 v različnih uprizoritvah združila več kot sto dijakov, je dobila ime Shakespeare all'Orto Lapidario. O pobudi so pisali številni kritiki. Ponedeljkov večer je obogatila tudi lepa in bogata razstava panojev, ki so predstavljali te Shakespearove uprizoritve.

Slovensko prosvetno društvo Mačkolje

Razpršene misli
o 54. Prazniku češenj

Za Tržčane je Praznik češenj v Mačkoljah sinonim prave šagre. Brez dvoma je ta vaški praznik resnično priljubljen, vedno znova pa preseneča zvestoba obiskovalcev, ki se že več kot 50 let zbirajo v tej breški vasiči konec maja. Njim je namenjena pozornost odbornikov in članov Slovenskega prosvetnega društva Mačkolje, ki že od vsreda začetka skrbi za izvedbo te prireditve.

Zabavne in plesne melodije glasbenih skupin, okusne jedi na žaru, domače vino in seveda... sladke češnje so sestavine za dolgoletno priljubljenost. Vse pa je začinjeno s prijaznostjo prirediteljev, ki se trudijo ustreči različnim okusom številnih gostov, pri tem pa skušajo še vedno ohraniti nekaj pristnega duha prvih izvedb.

Letošnja izvedba, že 54. po vrsti, je popestrila vaško sredo in šiši tržaški prostor od petka, 27. maja, do ponedeljka, 30. maja. Organizatorji so v program prireditve vnesli nekatere novosti in jo idejno združili s pobudo "Mačkolje - vas češenj", v okviru katere je v mesecu marcu društvo podarilo vsaki družini v vasi češnjevo drevesce. Vaščani so to zamisel sprejeli z velikim navdušenjem. Še

spominjamo se, kako so domačini do koticarja polnili Srenjsko hišo 5. marca na pristrčni prireditvi krajevnega Slovenskega prosvetnega društva, na kateri so člani društva s pomenljivo gesto razdelili med prisotne 130 sadik dragocenega sadnega drevesa, z željo, da bi se po eni strani olupšala že itak lepa krajinska podoba vasi, po drugi, da bi se na tak način nadaljevala tradicija, za katero so Mačkolje prepoznavne v širšem obmejnem prostoru. Lastnikom novih drevesc so kmalu zatem namenili tudi strokovno predavanje o sajenju in gojenju sadnega drevja. Tudi na podlagi te izkušnje je bil letošnji Praznik češenj morda drugačno obarvan, bil je morda popolnejši kot prejšnja leta, saj je bil tokratni majski dogodek sklepni del marčevske pomembne prireditve, ki ima za sedanjost in prihodnost močan simbolni in tudi agronomski naboj.

Na prireditvenem njegovem prizorišču so se tako v nedeljo, 29. maja, ob samih češnjah predstavili še drugi odlični krajevni proizvodi, kot sta med in oljčno

olje. V ta namen je prireditveni prostor v hrastovem gozdiču na vrhu vasi zaživel že opoldne. Deževni oblaki sicer niso obetali najprimernejšega vremena, kljub temu pa so se ob stojnicah domačih pridelovalcev zbrali že običajni prijatelji tega praznika in tudi drugi številni, ki jih je prvič privabil v vas prav glas o tej pobudi. Prišle so predvsem številne družine iz Trsta in bližnje okolice. Popoldanska ploha ni skalila vselega vzdušja otrok, ki so sodelovali pri kreativnih delavnicah,

kjer so pod vodstvom animatork in ob pomoči domačih vrstnikov izdelali češnje iz plastelina. Veliko zanimanje je vladalo tudi za prikaz starih iger, ki so jih naše none in nonoti igrali v svojih mladih letih. Številni otroci so se preizkusili v "pikanju" ali ciljanju s "skrlami". Žal pa je zaradi dežja odpadel "sprehod skozi vas in njen čas" z ogledom najzanimivejših vaških koticarjev in pomnikov njene večstoletne zgodovine.

Lepa zamisel, s katero so želeli prireditelji še dodatno ovrednotiti svojo vas, se bo verjetno kmalu udejanjila, morda konec avgusta, ko Mačkoljani praznujejo svojega zavetnika Svetega Jerneja. Vreme, ki je ponagajalo na nedeljo in delno okrnilo tudi ponedeljkov program, pa za srečo ni pokvarilo petkovega in sobotnega večera, ko je Praznik češenj privabil vsakoletno množico obiskovalcev. Njihovo zadovoljstvo je merilo uspeha te prireditve in hkrati največje zadoščenje za društvene člane.

ne. S tem je tudi plačan ves prostovoljni trud, ki se skriva za izvedbo tega in številnih drugih vaških praznikov v našem prostoru.

Senca hrastov na mačkoljanski "Me-težici" je prav tako prijetna in vabeča kot pred petdesetimi leti, na prireditvenem prostoru pa so danes predvsem mladi obrazi. Veliko pa je tudi družin in starejših, saj je postal za marsikaterega gosta obisk te prireditve prava tradicija, ki se prenaša iz roda v rod. Gotovo velja posrečena oznaka, objavljena na neki italijanski spletni strani o zabavnih dogodkih, da predstavlja Praznik češenj v Mačkoljah "preteklost in sodobnost teh obmejnih krajev, z eno nogo v Italiji in z dušo v Sloveniji".

NT

Barbara Fužir

KRASNI KRAS (17)

Opažanja pupe iz celinske Slovenije, ki je v zamejstvo prispela po skrivnostnih poteh ljubezni

Divji Kras

Kjer sem se rodila (na Štajerskem, ob meji s Koroško), poznamo izročilo o divji jagi. To je takšna pristrčna družčina vseh mogočih in nemogočih demonov, ki se (ponoči, seveda) veselo preganjajo po zaraslih gozdovih, kamor nobena pametna duša po sončnem zahodu ne bi stopila. A vedno se najde kakšen junak, ki se navodil svojih prednikov ne drži - in jih zato "faše". Naj bo dovolj folklorne s severne meje Slovenije, preselimo se na zahodno. Pravijo, da imajo zarasla področja pridih nečesa divjega, neovladljivega, prvobitnega. S kimajočo glavo in udarjanjem po tipkovnici iz vsega srca pritrujem tej hipotezi tudi v primeru Krasa in ji dodajam nekaj podpornih trditvev. Kraška goščava je vsekakor lahko domovanje vseh mogočih zablodelih bajeslovnih bitij, tako s te kot tudi z druge strani

meje. Vsekakor se nikoli ne škodi varovati pred mimoidočimi štrigami (in štrigoni, feministično dodajam jaz) z raznimi pljunki čez ramo, a obstajajo tudi precej bolj otipljive nevarnosti. Tako majčkene, da bi skorajda pomislili na nadnaravne sile. A te so micene, črne barve, hitro plezajo po vas in pijejo kri. Miniatura izvedba vampirjev, klopi. Če so me vedno radi vohali in poskušali mojo sladko kri že v rodnihih logih, pa so tukaj ob mojem alpskem krvnem koktejlju očitno povsem ponoreli. Kot ekipe zakrinkanih specialcev se spuščajo name iz drevesnih krošenj in niti oblaki vseh razpršil, ki naj bi jih pobili in okoli mene ustvarili nevidni varnostni ščit, jih ne ustavi. Po sprehodih običajno panično mečem s sebe oblčila (v hiši, seveda) in tečem pod tuš, da te zajedalce odplaknem, še preden se približejo do zelene točke. In upam, da kakšen sosed ne strmi skozi okno in se pripravlja na reševalno

akcijo (mene).

A da ne ostanemo samo pri neotipljivem, zverjad na Krasu je lahko precej večja. Če bi bilo treba locirati davno izgubljeni rajski vrt - no, mislim, da bi ga lahko mirne duše uvrstili nekam med Božje Polje in Križ. Vse je zaraščeno, vse je zeleno, kač pa tudi mgoli. Š psičko sva obstali, jaz odprtih ust in ona gobčka, ko je mimo naju v Cerovljah sredi gozda "primarširalo" okoli 50 koz. V vrsti so urejeno drobencjale mimo naju in se pogovarjale o vremenu, za njimi pa je iz neke meni nepoznane kraške pravljice prihlačal tudi pastir. Meni ni ušel ne "Hm?!", njej ne "Grrrrr!", tako presenečeni sva bili. Ko sem o tem pravila staršem, mi seveda niso verjeli in so mislili, da "temu Krasu spet hučm dilat reklamu". Prišežem, koze so bile tam in za to ni kriv noben teran! Če ne gledate pod noge, se lahko na Krasu

mimogrede zvrnete v kakšno vrtačo, seveda če vas prej tja ne stišči že kakšen pobesneli merjasec (morda kar z vašim avtom vred). Ko to pripovedujem svojim sorodnikom, ki se zgražajo okoli mojega prevoznega sredstva, ki ima vedno več spominkov (na srečo (še) ne od živalskega cesarstva, a "široke" kraške ceste so pustile svoje sledi), jim končno izbijem vse dvome o tukajšnjih nevarnostih na cestah z družino popolnoma hladnokrvnih srn, ki se mirno pasejo na našem vrtu (očitno zidek še ni dovolj visok in psička ne dovolj zblojeno jezna), medtem ko se mi sprehamo le par metrov stran. Dober tek, bambiji, kar mirno pojejte vse letošnje pridelke!

Seveda pa lahko vaš avtomobil dokaze kraške divjosti dobi tudi v malo bolj kultiviranih okoljih, ki, roko na srce, na Kras ne spadajo več, vendar lahko ponazorijo avtomobilistično divjino. Ob tej moji so-

rodniki raje parkirajo v Sežani in nato pešačijo do Opčin, kjer končno najdejo tramvaj.

Vožnja po Trstu. Če sem tukajšnjo filozofijo izsiljevanja med voznimi pasovi in t. i. "preventivnega hupanja" še nekako sprejela (ne razumela, ampak jo pač pasivno toleriram), pa me parkiranje v Trstu resnično spominja na največjo urbano džunglo, ob kateri so vsi "zverjasci" na Krasu mala malica (pa še parkiraš lažje), osmice pa prostor meditacije in notranje kontemplacije.

Moja mama, navajena gromozanskih parkirnih prostorov pred slovenskimi Hoferji, je dobivala izbuljene oči že med parkiranjem v Samatorci, ob opazovanju ne samo ene vrste bočno parkiranih avtomobilov, ne samo dveh vrst, ampak, ljudje božji - tudi treh, pa je spreminjala barve obraza v barve italijanske zastave. Dobrodošli v divjini!

V Novem knjižnem središču

Pesniška zbirka ob jubileju Aleksija Pregarca

Premierna predstavitev dvojezične antološke pesniške zbirke Aleksija Pregarca z naslovom *Trst in njegove krošnje/Trieste e le sue fronde* je bila v četrtek, 9. junija, v Tržaškem knjižnem središču. Delo je ob nedavnem avtorjevem življenjskem jubileju izdala tržaška založba Mladika, izbor pesmi je pripravil sam avtor, v italijanščino pa sta stihe prevedli Jolka Milič in Darja Betocchi. Uvodno besedo je podpisala pesnica in avtorjeva sovaščanka Irena Žerjal, knjiga pa se deli na pet razdelkov z različnimi tematskimi poudarki. Dodana vrednost lične publikacije so produkcije likovnih del tržaških

umetnikov. Nova Pregarčeva antološka zbirka predstavlja sintezo njegovega

spoju tradicionalizma in modernizma. Tradicionalne so njegove vodilne vsebine, ki segajo od

Foto damj@n

pesniškega opusa, je na predstavitvi poudarila literarna kritičarka Vilma Purič, ki je poudarila, da se Pregarčeve pesmi kažejo v

navezanosti na domači kraj do premišljanja zgodovinskih travm, modernistično pa je stališče, da nobena izkušnja ne pri-

naša dokončnih spoznanj. Razljanje večplastnih metafor, gostobesednost in intelektualizmi pa tudi pričajo o Pregarčevem modernističnem slogu.

Predstavitve je potekala v zanimivem podajanju besede in misli med Puričevo in samim avtorjem, ki je svoja dela podal v občuteni interpretaciji ter tako razprl bogat svet intimnih doživetij, etičnega zanosa in družbene ozaveščenosti. Pregarc je na predstavitvi poudaril, da je za zbirko izbral pesmi na temo Trsta, s tem pa je hotel tudi večinskemu narodu pokazati, da je naše pesniško ustvarjanje enakopravno ostalemu in da je vredno domačega in svetovnega prostora. Prisotne je uvodoma pozdravila urednica založbe Mladika Nadia Roncelli. Za glasbeni intermezzo je poskrbel

Francesco Cenci iz razreda profesorja Marka Ferija na Glasbeni matici.

Obvestila

Klub prijateljstva – Vincencijeva Konferenca vabita na izlet v Padovo z obiskom groba bl. p. Leopolda Mandiča (ob 150-letnici njegovega rojstva), bazilike sv. Antona in vodenim ogledom drugih mestnih zanimivosti, v petek, 17. junija; informacije in prijave na tel. 347 1444057 (Vera).

Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černeta vabita v ponedeljek, 20. junija, v Peterlinovo dvorano v Trstu, kjer bodo Alenka Puhar, Bernard Nežmah, Aleš Maver in Irene Mislej predstavili dokumentarno monografijo Izidor Cankar - mojster dobro zasukanih stavkov, ki je izšla v zbirki Album pri Mladinski knjigi. Začetek ob 20.30.

Sklad Mitja Čuk organizira tradicionalno kresovanje v četrtek, 23. junija, na Opčinah (Pik'lc). Ob priložnosti nabiramo les za kres. Kdor želi ga lahko prinese na Pik'lc od 18. junija dalje. Info na tel. št. 040 212289 (od ponedeljka do petka, od 10.00 do 12.00).

SKD Barkovlje (Ul. Bonafata 6) sporoča, da bomo v sredo, 22. junija, izdelovale venčke Sv. Ivana. Delo bo vodila Eva Scheimer. Če se srečanja udeležiš prinesi primerno cvetje, zelenje in škarje. Začetek ob 9. uri.

Darovi

Za rojansko glasilo Med nami daruje Anica Muha 20 evrov.

Ob težki izgubi predrage gospe in dolgoletne sodelavke

ANAMARIJE VOLK ZLOBEC

se Goriška Mohorjeva družba, Pastirček in Novi glas klanjajo njenemu spominu in izražajo njenim najdražjim iskreno krščansko sožalje.

POGOVOR Aleksij Pregarc

Pesniške zbirke so nujne priče nekega obdobja

Aleksij Pregarc, zazrt v naš prostor, a obenem razpet v svet, se je rodil v Ricmanjah leta 1936. Zaposlen je bil kot napovedovalec na tržaški radijski postaji vsedržavne italijanske radiotelevizijske hiše RAI. V našem zamejskem in širšem slovenskem okolju je zaslovel kot pisec poezij, dram in gledaliških kritik, pa tudi kot tankočuten posrednik slovenske

esejistika, kaj ste vi dali tem svetovom, kaj pa ste iz njih črpali?

Vse navedeno je sad neke poglobljenosti, ki je pri vsakem človeku nihajoča, zlasti če je raznovrstna, obenem pa soodvisna in dopolnjevalna.

Poezija je zame utrinek, ki me lahko zbega, rani, včasih pa ponese v svet nerealnosti, ki pa je lahko sad

edinole moje percepcije. Bralec pa je pri vsem tem lahko osvojen, če jo večkrat prebere.

Tudi gledališče je lahko hram poezije, če sta tako vodstvo kot okolje naklonjeni takim pobudam, zlasti če so pri tem pričarani odenki in privlačnost življenjske vsakdanjosti, kar pa avtorju včasih spregledajo ali pa jo rutinirano in načrtno uporabljajo ne glede na vse bolj prevladujočo razklanost sveta.

Vsi smo samo ljudje, vendar zase lahko rečem, da sem v svojih delih izrazil, kar je bilo hote ali ne hote spregledano, vedno kanček upanja, žarek svetlobe. Na žalost ugotavljam, da nas

zrobotirani svet ne spodbuja v težnjah po blagosti, razumevanju in toplini.

V intervjuju, ki ste ga pred deseti leti ob vaši 70-letnici imeli za Novi glas, ste dejali, da s poezijo se ne moreš sprenevedati: ali v trenutku je ali je ni. "Zame je vsaka zbirka del življenja".

Res je, lahko pa se z njo trenutno zasanjaš, iščeš z njo morda izviren odnos do sočloveka in do vsega, kar te obkroža. Nemara je to tudi generacijski diskurz pa tudi slogovna razpetost; zato so Pesniške zbirke nujne priče nekega obdobja.

Kakšen odnos, menite, ste v teh letih vzpostavili do bralcev in poslušalcev oziroma gledalcev?

Ob svojem "visokem jubileju" – kot temu pravite, moram priznati, da je bilo pri mojih nastopih več ploskanja, kot sem ga pričakoval. Res je tudi, da sem se za kateri koli nastop (kjer-

koli) dobro pripravil.

Druge plat so bili poslušalci Radia Trst-A.

Že sem se pred leti v Novem glasu spovedal in poudaril pomembnost posredovanja našega zbornega jezika poslušalcem tega medija.

Po dramski šoli leta 1958 sem se seznanil z mikrofonom pod mentorstvom prof. Peterlina. In pozneje to izpričeval po ljubljanskem radiu, ka-

element je bil res sooblikovalec moje poetike. Velikokrat se je pripetilo, da mi je glasba narekovala nabitost, razneženost pa tudi stisko. Med svoje izbrance uvrščam Vivaldija, Chopina, Liszta, Mozarta pa še koga... Morda je v tem ključ za uglasbitev kar nekaj mojih besedil, ki so se jih poslužili Adi Danev, duo Pahor-Slama in Aleksander Vodopivec, večina seveda nagrajenih na raznih festivalih.

Ali obstaja misel, s katero bi nagovorili bralce in ustvarjalce mlajše generacije?

Vedno težje je to uganiti ali celo poskušati v teh naglo spreminjajočih se časih, rekel bi kar ponorjenega ritma; mentorstvo na gledališkem področju mi je v tem smislu lažje. Tega so 'krivi' razni Babiči, Budali, Balohi, pa Štefka Drolčeva itd.

Kakšno moč ima danes beseda, pisana in govorjena. Je lahko še zatočišče duše za nekatere?

Vse je odvisno od posameznika. Izgovorjena sladka laž je vabljava, napisana beseda je prav tako zavajajoča, zlasti če je podprta od nekakšnega hitrega ugodja ali koristi. Časa zmanjkuje za razsodnost, ta je namreč največkrat povezana z odrekanjem. Sam sem se odločal za

težjo pot, kajti velikokrat sem prizadevno prisluhnil posameznikom,

med njimi je bilo največ naših izseljencev. To potrjujejo moji dramski teksti.

Kako ste v vseh teh desetletjih ustvarjanja vzpostavljali odnos z založniki?

Težko je priti do tiska, če interesent ni partner raznih lobijev; teh pa je kar nekaj za vsakim vogalom. Spretnežem to uspe, zlasti preko nazorskih povezav.

Slovenski pisci se moramo na žalost zavedati, da je območni krog upora-

Na žalost ugotavljam, da nas zrobotirani svet ne spodbuja v težnjah po blagosti, razumevanju in toplini.

be naše besede utesnjen. Zase lahko trdim, da mi je poleg izjem (to pot Mladika) uspelo natisniti moja dela v glavnem s podporo in naklonjenostjo podpornikov. Izjemi sta bili tudi odrska realizacija blaženega Slomška in pa zbornik 'Primorska, moja duša in srce' (z delnim prevodom v angleščino in španščino), z veliko-dušnim prispevkom Urada za zamejce in Slovence po svetu.

IG

Iz cikla Anekdote

liste beležnice obračam vedno počasneje: čas smrti mladih sončnic svetloba vse težje vdira v stebrišče gub širijo se sence in kariatide so utrujene od silne in še obilnejše teže: breme bogov je prehujo

s čim bi poživil to nesrečno vseenost? s kresom ali molotovko?

rojevam se znova zadihan ob novem kisiku

dolgo mencanje oči in moten pogled

že zdavnaj sem shodil vdihavam vonj po bližnjem

zdomske literature v matični prostor. Leta 2006 je prejel tržaško literarno nagrado Vstajenje. Redno se je ukvarjal s prevajalstvom, bil je dramski in filmski igralec ter občasno režiser. Več njegovih pesmi je bilo uglasbenih in nagrajenih, kot nam je povedal v intervjuju, ki smo mu ga ponudili ob boku predstavitev njegove zadnje, antološke dvojezične pesniške zbirke z naslovom *Trst in njegove krošnje – Trieste e le sue fronde* (Mladika), ki na najzlahtnejši način obeležuje pesnikov visoki življenjski jubilej.

Ob tej priložnosti bi vas vprašali ne za goli obračun vašega ustvarjalnega dela kot gledališčnik, besedni ustvarjalec in esejist, ampak za toplo besedo, ki bi povzela različne izrazne nivoje vašega ustvarjanja. Kaj vam torej pomeni gledališče, poezija in širša literatura ter

Glasbeni element je bil res sooblikovalec moje poetike.

jete zvok besede, ritem verza?
Bolj kot igralska tehnika je temu botrovala glasba. Uganili ste, glasbeni

V Peterlinovi dvorani

Knjiga in pogovor o Izidorju Cankarju

Po Ljubljani in Dunaju bo tudi v Trstu predstavitev knjige o znamenitem Slovincu Izidorju Cankarju, in sicer v priredbi Društva slovenskih izobražencev in Knjižnice Dušana Černeta v Peterlinovi dvorani **v ponedeljek, 20. junija, ob 20.30.**

V zbirki Album je pri Mladinski knjigi v Ljubljani izšla knjiga Izidor Cankar - mojster dobro zasukanih stavkov. Razkošno, 278 strani debelo dokumentarno monografijo z več kot 200 fotografijami si je zamislila Alenka Puhar, ki je za to zbirko v preteklih letih že pripravila odmevni knjigi o Miri Mihelič in Vitomilu Zupanu.

S svojimi esejmi so knjigo sooblikovali Irene Mislej, Luka Vidmar, Bernard Nežmah, Igor Grdina, Željko Oset, Milček Komelj, Aleš Maver in pa Matjaž Hočevnar, ki je pripravil izbor Cankarjeve bibliografije. Knjigo je oblikoval Klemen Kunaver. Delo je izšlo ob 130-letnici rojstva precej pozabljenega urednika, prevajalca, pisatelja, umetnostnega zgodovinarja, kulturnega organizatorja in diplomata Izidorja Cankarja, ki je sprva sicer opravljal tudi duhovniško službo. Med drugim je bil bratranec in urednik zbranih del Ivana Cankarja, rodil pa se je 22. aprila 1886 v Šidu (avstro-ogrski del današnje Srbije).

Z urednico knjige Alenko Puhar, ki je pri svojih raziskavah in objavah posebno pozorna do krivično zamolčanih osebnosti, bodo v Trstu spregovorili o Izidorju Cankarju soavtorji albuma Bernard Nežmah, Aleš Maver in Irene Mislej. Na večeru pa bo govor tudi o knjigi s pomenljivim naslovom: Listi z roba. Kaj sta si pisala Izidor Cankar in Veno Pilon (in marsikaj o tem, kar sta zamolčala). Lani sta jo ravno tako pri Mladinski knjigi izdali Alenka Puhar in Irene Mislej, prinaša pa korespondenco Izidorja Cankarja in Vena Piona ter eseja obeh urednic.

Murskosoboški škof Peter Štumpf: "Praznuje naj tisti, ki je vreden, da obstaja kot Slovenec!"

Dve proslavi za obeležitev Dneva državnosti

V Sloveniji življenje v mesecu juniju poteka kot običajno, se pravi, da ljudje najbolj razmišljajo o svojih problemih in tegobah, pri čemer se politika zdi oddaljena in nepriljubljena tema. Pa vendar bomo v tem mesecu proslavili zgodovinsko pomemben Dan državnosti, to je 25. junij, s katerim bomo zaznamovali 25. obletnico osamosvojitve. Država svoje obletnice in jubileje pričakuje ideološko in politično razdeljena, o čemer priča tudi to, da bosta ob Dnevu državnosti dve proslavi. Prva bo državna in uradna in bo potekala 24. junija v Ljubljani, z aktivno vlogo predsednika Republike, ki bo gostil predsednike tujih držav. Druga proslava v počastitev osamosvojitve, opozicijskega značaja, pa bo 25. junija zvečer na Trgu republike. Potekala bo pod geslom Za mojo Slovenijo, osrednji

govorniki pa bodo Ivan Oman, Janez Janša in Lojze Peterle. V Sloveniji objavljajo različne poudarke in pričevanja o osamosvojitvi države, pri čemer bi pomembni posamezniki in stranke radi prikazali svoj domnevni delež in zasluge v dogajanju pred 25 leti. Seveda so nekatera pričevanja bolj resnična in dokazljiva kot druga. Ni mogoče, denimo, zanikati dejstev, ki jih navaja Aleš Hojs, predsednik Združenja za vrednote slovenske osamosvojitve. Opozarja, "da je bilo doslej vloženih več kot 300 ovadb zoper posameznike, ki so v vojni zoper Slovenijo povzročili zločine. Toda nič se ni zgodilo. Vsi agre-

sorski častniki so bili pravnomočno oproščeni, t. i. izbrisani imajo priznane visoke odškodnine, nekdanji častniki in uslužbenci napadalne jugovojске, ki živijo v Sloveniji, pa prejemajo pokojnine. Vse to ni naključje in je plod starega režima, ki je še kako živ v sodstvu, pa tudi v slovenski vojski ni povsem zamrl. Slovenski davkoplačevalci za omenjene namene namenijo ogromna sredstva". Aleš Hojs tudi zatrjuje, "da bomo v tem prazničnem mesecu še veliko slišali o naši prihodnosti, ki naj temelji na času, ko smo pred petindvajsetimi leti bili enotni. Toda to ni dovolj za prelom v družbi in državi. Ko bodo ljudje končno zaupali tistim, ki jim z jasno besedo govorijo o dejstvih, in ne onim,

ki že leta prodajajo mite in obljube, se lahko nadejamo sprememb. Kdaj bo to, pa je težko napovedati". Franci Petrič, odgovorni urednik slovenskega katoliškega tednika Družina, pa je v komentarju, namenjenem Dnevu državnosti, zapisal, "da se moramo kristjani preko različnih pobud in gibanj bolj dejavno vključiti v politično življenje. Kdor pravi, da mu ni mar za politiko, ima greh. Saj je politika vse, kar delamo, in prav od tega je odvisna

naša prihodnost. Kdor trdi, da so vsi politiki enaki, dela odlično uslugo slabim politikom. Kdor ne voli, daje svoj glas nahujskani množici, ki vedno izbere Barabo, kot je nedavno dejal italijanski humorist Roberto Benigni. In prav ima".

krivde in brez obžalovanja. Zločincev ni, ostaja pa njihov zločin. Vendar krivda ne bremeni samo tistega, ki je zločinec. Krivda bremeni tudi tistega, ki je potomec zločinca in ni nič ukrenil, da bi zločinec priznal in obžaloval svoj

ni še vedno lahko molimo in delamo pokoro za pravo pamet, za pravo spoznanje in za pravo ravnanje vseh Slovencev. Ob domovinskem prazniku, Dnevu državnosti, bodimo tam, kjer počiva duh sprave in kjer sta sloga in edinstvo. Pri mašah ali drugih bogoslužjih zapijmo našo prekrasno Zdravljico. Po cerkvah na primerem kraju izobesimo slovensko zastavo. Lepota slovenskih narodnih noš naj zasije med bogoslužji, kot kelih na oltarju. Petje zvonov naj hvali Boga, da imamo Slovenijo. Praznuje naj tisti, ki je vreden tega, da obstaja kot Slovenec".

Razna pričevanja ob srebrnem jubileju samostojnosti države predvsem opozarjajo, da v celotni politiki ni razmišljanja o tem, kakšna naj bo prihodnost Slovenije. Veliko odgovorov na to osrednje vprašanje in dilemo je objavljenih v jubilejni stoti številki Zaveze, revije za duhovna, kulturna in politična vprašanja sedanosti in preteklosti – s posebnim ozirom na krizo slovenstva po boljševiški revoluciji in državljanski vojni. Sicer pa moramo vedeti, da so gmotne težave in duhovne težave v Sloveniji tolikšne, da se posamezniki odločijo za samomor, tudi z namerno vožnjo po nepravilni strani avtocest. Najbolj pogosti pa so odhodi v tujino, saj zlasti mladi v sedanji Sloveniji ne vidijo perspektive za svojo prihodnost. Razmere so slabe in zato naj bi imeli prav organizatorji druge, tiste nedržavne

proslave v počastitev osamosvojitve, dne 25. junija zvečer, ki pravijo, "da bo Trg republike moral pokati po šivih, če je v nas Slovencih še kaj domoljubja".

Marijan Drobež

bremeni in zato se nenehno pripravamo in med seboj delimo. Samo sprava lahko izbriše krivdo. Če zločinci niso bili sposobni sprave, se moramo sedaj mi spraviti s pobitimi in med seboj. Kristja-

Nova Gorica

Gorici bogatejši za kulturno-informacijsko stično točko

Kulturni dom Nova Gorica je v stavbi železniške postaje v Novi Gorici odprl kulturno-informacijsko stično točko, ki bo namenjena prebivalcem Nove Gorice, Gorice in okolice, predvsem pa turistom. Ti prihajajo na Trg Evrope, a se prebogosto ustavijo le tam. Njim bodo namenjene informacije o kulturnem dogajanju in znamenitostih obeh mest. Kulturno-informacijska stična točka je namenjena prebivalcem obeh Goric in širšega goriškega

prostora ter turistom, ki prihajajo na Trg Evrope, a zelo redko zaidejo v center Nove Gorice ali Gorice. "Poleg tega si želimo, da bi v tem prostoru lahko mimooidočim ponudili tudi izdelke domače in umetne obrti ter zanimive knjige o tem območju", je pred odprtjem za STA povedala direktorica Kulturnega doma Nova Gorica Pavla Jarc. Prav v kulturno-informacijski stični točki bo vzpostavljen tudi stik med turističnimi vodji z obeh strani meje in uporabniki, ki bi si želeli vodenih ogledov po

za sodelovanja, izmenjave kulturnih in drugih vsebin ter kot odprt prostor srečevanja vseh tistih, ki iščemo skupne poti v povezovanju obeh mest", je še poudarila Jarčeva. Odprtje in delovanje nove Kulturno-informacijske stične točke je del projekta GoriziaNovaGorica, ki ga pripravljajo Kulturni dom Nova Gorica in Zavod Area 57/15 v sodelovanju s Kulturnim domom Gorica. V teh prostorih bo imel sedež tudi Zavod Area 57/15, ki pripravlja dvojezični čezmejni spletni por-

tal GoriziaNovaGorica, katerega cilj je omogočanje pretoka informacij med mestoma ter objavo različnih dogodkov, s poudarkom na kulturi, tako na slovenski kot italijanski strani. Dvojezični spletni portal bo omogočal pretok informacij med mestoma, in sicer z objavo različnih dogodkov, s poudarkom na kulturi. Poleg informacij o dogodkih v Novi Gorici in Gorici ter bližnji okolici bo portal nudil tudi uporabne informacije, namenjene ne samo turistom, pač pa tudi lokalnemu prebivalstvu z obeh strani meje, ki še vedno premalo pozna dogajanje in običaje pri sosedih. En del spletne strani bo posvečen tudi zgodovini, arhitekturi in zanimivostim sosedstva. Portal bo dokončno zaživel ob zagotovljenih potrebnih finančnih sredstvih. Vse vsebine bodo takrat na voljo v slovenskem in italijanskem jeziku, najverjetneje pa tudi v angleščini.

Volitve za projekte

Razkrivanje zgodovine pod Čavnom

V vaseh pod Čavnom lahko sledimo zgodovini posameznih domačij tudi več kot štiri stoletja v preteklosti. A bogato arhivsko gradivo še čaka na strokovnjake. V župniji Kamnje je v stoletjih nastalo dragoceno gradivo o prebivalcih Kamenj, Vrtovina, Gojač, Sela, Dobravlje, Skrilj in Stomaža. Le redki slovenski kraji imajo toliko ohranjenih matičnih knjig in urbarjev kot tu. Zato je gradivo že leta zelo vabljivo za mnoge zgodovinarje. Najbolj se je doslej v

pravem glasovanju odločali o uporabi določenih finančnih sredstev v svojih vaseh. Med petimi predlogi je tudi izdaja knjige o zgodovini vseh domačij v nekdanji skupni občini Stomaž in Skrilje. Gre za dragoceno dediščino, ki se z leti in novimi priseljenci hitro pozablja. S tem pa kraji izgubljajo lastno identiteto, pozablja pa se tudi na bisere vaške dediščine in na podstrešjih prepušča zobu časa stare družinske fotografije in dokumente. Ravno knjiga o zgodovini domačij bi lahko bila tudi svojevrstni turistični vodnik,

dediščino s turističnim razvojem, kar si lahko vsaka vas samo želi.

19. junija bodo vsi kraji naštetih krajev med petimi projekti izbirali tri, za katere bo občina Ajdovščina namenila proračunski denar. Eden od petih predlogov je izdaja knjige o Stomažu in Skriljah, ki bi ji nato sledile knjige o Velikih Žabljah in Dobravljah ter Cesti in Vipavskem Križu. Odločitev je tako na plečih vseh prebivalcev omenjenih vasi (na fotografiji ob vznožju Čavna), ki so starejši od petnajst let, in imajo zato pri tem glasovalno pravico.

listine poglubil teolog, pisatelj, kulturnik in urednik Peter Pavel Bratina (73). Prepisal je celo nekaj najstarejših knjig in urbarjev, kar je neprecenljivo delo za sodobne strokovnjake, med katerimi je paleografov in jezikoslovcev bolj malo. V občini Ajdovščina bo 19. junija padla odločitev, ali bo arhivsko gradivo z občinskim denarjem še dodatno preučeno. V krajevnih skupnostih Cesta, Velike Žablj, Dobravlje, Vipavski Križ, Stomaž in Skrilje, bodo namreč ljudje lahko na

saj bi prinašala ne le podatke o vaških znamenitostih, ampak o vseh rodbinah posamezne vasi in celotni zgodovini vasi. Tako bi združili skrb za

Participativni proračun bo tako v vsakem od šestih delov občine Ajdovščina v naslednjih dveh letih naklonil do 60.000 evrov.

Tino Mamić

NA BOŽJO POT PO EVROPI SEM IN TJA (20)

Mariza Perat

Četrtek, 18. februarja - 3. prikazovanje

Tokrat sta Bernardko spremljali gospa Milhet, za katero je Bernardkina mati delala, in šivilja

Antonija Peyret, ki je s seboj vzela papir in svinčnik, da bi skrivnostna Gospa napisala svoje ime. Prispele so tako do votline in Bernardka je takoj začela moliti rožni venec. Obe spremeljevalki sta se ji pridružili.

"Je že tu!" je vzkliknila Bernardka.

"Daj ji papir in svinčnik", je rekla šivilja, ko so odmolile. "Prosi jo, naj napiše svoje ime!" Gospa se je tokrat iz gornje vdolbine spustila v spodnji prostor votline,

tako da je Bernardki bila čisto blizu. Deklica ji je ponudila papir in svinčnik ter zaperila: "Bi bili tako dobri, da bi napisali svoje ime in kaj želite?"

Gospa se je samo nasmehnila in tokrat, prvič, spregovorila:

"Ni potrebno!"

Zatem se je zresnila in dejala:

"Bi bili tako prijazni, da bi prihajali sem petnajst dni zaporedoma?"

"Rada, Gospa!"

"Ne obljubljam vam, da boste srečni na tem svetu, pač pa na onem!" je še dodala.

Doba petnajstih dni

Petek - 19. februarja - 4. prikazovanje

Poleg gospe Milhet sta tokrat odšli k votlini še Bernardkina mati in teta Bernarda. Ta je deklico opozorila, naj s seboj vzame kaj blagoslovljenega. Bernardka je zato prosila teto Lucille, naj ji da svečo, ki jo je imela kot članica Marijine kongregacije. To svečo je nato do 3. marca vsak dan nosila s seboj k votlini.

Sobota - 20. februarja - 5. prikazovanje

Bernardka je skupaj z materjo prišla k votlini že pred 6. uro zjutraj. Prisotnih je bilo približno 30 oseb. Skrivnostna Gospa je že stala pred Bernardko, ki je takoj prešla v zamaknenje.

Nedelja - 21. februarja - 6. prikazovanje

Na prvo postno nedeljo 21. februarja se je na kraju prikazovanja zbralo kakih 100 oseb. Po videnju je eden izmed kaplanov, gospod Pene, vprašal Bernardko, kaj čuti med prikazovanjem.

"Zdi se mi, da nisem več na tem svetu, in ko je videnja konec, se zelo čudim, da sem še tukaj", je pojasnila.

Zdaj se je za prikazovanja začela zanimati krajevna oblast. Prvi je Bernardko zaslíšal sodnik in državni tožilec Vital Dutour. Deklico je na vse načine skušal prepričati, da se njena videnja javljajo samo v njeni domišljiji, zato ji je strogo prepovedal, da bi še kdaj odšla k votlini.

Za njim je Bernardko poklical predse policijski komisar Jaco-

met, kateremu so zaradi svoje zvitosti in zgovornosti vsi zlikovci, ki so mu prišli v roke, kar takoj priznali svojo krivdo. Računal je, da

bo njegova bistroumnost enako delovala tudi na Bernardko, saj je komisar bil trdno prepričan, da je vsa zadeva o prikazovanjih navadna laž. Bernardki je takoj zastavil nekaj zvitih vprašanj, ki bi jo po njegovem mnenju morala popolnoma zmesti. Zgodilo pa se je ravno obratno. Bernardka je s svojo mirnostjo in svojimi jasnimi odgovori spravila v zadrego komisarja, ki kljub svoji premetenosti ni vedel, kaj naj reče in kako naj se obnaša. Končno ji je prepovedal, da bi še kdaj odšla k votlini. Isto je za bičal Bernardkinemu očetu. Krajevnim veljakom, prostozidarjem, namreč nikakor ni šlo v račune, da bi tako neuko, revno in

nebogljeno dekletce bilo deležno kakšnih videnj.

Ponedeljek - 22. februarja

Bernardka je zjutraj odšla v šolo in se na moč trudila, da bi ne mislila na massabielsko Gospo, saj so ji tudi starši prepovedali, da bi šla

k votlini. Pridružila se je še prednica sester, kamor je Bernardka hodila v šolo, in jo oštela zaradi njenih "sleparij".

Zgodaj popoldne se je Bernardka vrnila v šolo, toda še preden je stopila na šolsko dvorišče, jo je skrivnostna, nepremagljiva sila primorala, da se je obrnila in odšla proti massabielski

votlini. Opazila sta jo dva orožnika in ji takoj sledila. Bernardka je pri votlini pokleknila in začela moliti rožni venec, toda Gospe ni bilo. "Tvoja Gospa se boji orožnikov", se je posmešnil eden izmed njiju.

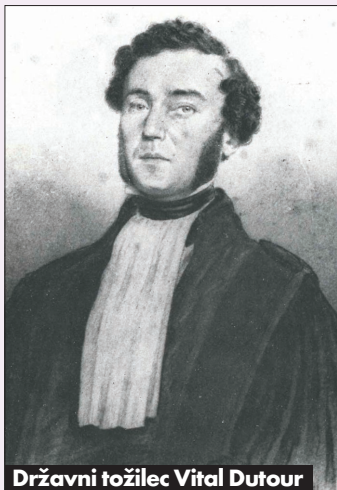
Bernardka ni odgovorila. Vrnila se je domov in v neutolažljivi žalosti razmišljala, s čim je Gospo užalila.

Torek - 23. februarja - 7. prikazovanje

Pred votlino se je zbralo okrog 200 oseb. Med njimi je prvič bilo opaziti nekatere mestne "veljake". Poleg dr. Dozouja so bili tu še davkar Jean-Baptist Estrade, občinski svetnik gos-

pod Dufo in gospod De La Fitte, poglavar ene najbolj znanih in vplivnih lurških družin, kar je pri prisotnih vzbudilo veliko pozornost. Bernardka je pri tem prikazovanju v roki držala gorečo svečo in tisti, ki so bili v njeni bližini, se niso mogli dovolj načuditi, da je plamen, pa čeprav se je dotikal njenih prstov, ni opekel. Tega dne je Gospa Bernardki zaupala skrivnost, ki je bila namenjena samo njej.

/ dalje

Državni tožilec Vital Dutour

Policijski komisar Jacomet

Dr. Dozous

OŠ Franceta Bevka na Opčinah

Zaključna prireditev

Minuli konec tedna se je za šolarje - od osnovnošolčkov do višješolcev - še zadnjič oglašil šolski zvonec. V pričakovanju še na končne ocene in spričevala, maturantje pa ob pričakovanju na končna preverjanja (male mature so stele v ponedeljek, zaključni državni izpiti na višjih šolah pa bodo 22. junija) so se mnogi poslovili z zaključnimi šolskimi prireditvami. Zelo lepo so si zamislili na

openski osnovni šoli. Izpeljali so jo v četrtek, 9. junija, v Prosvetnem domu. Želeli so jo posvetiti spominu na pred letom preminulo učiteljico Marijo Puntar, ki je bila tako med kolegi kot med otroki izredno priljubljena. Nanjo sta se v uvodnem pozdravu spomnili učiteljica Nadja Sossi, ki je poudarila predanost Marije Puntar svojemu poklicu, njeno prijaznost in razpoložljivost, pa tudi ravnateljica openskega didaktičnega ravnateljstva Marina Castellani, ki je obenem voščila otrokom vse sešte počitnice.

Učiteljice so tako za zaključno prireditev izbrale igrice "Markec sanja hude sanje" Josipa Ribičiča, ki jo je priredila ravno Marija Puntar. Prizorček je zelo primeren ravno za zaključek šolskega leta, saj govori o dečku, ki je celo leto zelo malomaren do šolskih potrebščin in ob koncu pouka

odvrže torbo s potrebščinami vred ter se preda lenarjenju in spanju. Prav med spanjem pa se mu potrebščine - od zgrizenih gumic in barvic, do popackanih zvezkov in knjig - pridejo

starejši otroci malo več, mlajši manj, prav vsi pa so se izkazali. Zvočno kuliso igrice je v živo ustvarjala Jana Drasič pri klavirju, otroci pa s petjem in koreografijami. Učiteljice pa so vpletle tudi starše. Nekatere mamice so tako ob koordinatorske Tanje Blasina sešile čudovite kostume, očka Mitja Kante je iz lesa izdelal del scenografije, ki jo je sicer s pomočjo kolegic in otrok oblikovala učiteljica Elena Agostini, člani združenja staršev so poskrbeli še za organizacijo bogatega srečelova in zakuske. V imenu Združenja je

maščevat v nočni mori ter mu sodijo zaradi malomarnosti. Markec se reši pred moro in kaznijo samo tako, da obljubi, da se bo poboljšal.

Igrico so učiteljice - z režijo Martine Rustja (ki je bila tudi sama učenka Marije Puntar in se je prav po njeni zaslugi odločila za učiteljski poklic) in ob pomoči Nataše Kralj - zelo lepo pripravile, saj so vanjo vpletle prav vse otroke. Vsak je imel tako svojo vlogo,

ob koncu - tudi po prizorčku petošolčkov, ki so na koncu še predali ključke šole cetrtšolčkom - pozdravila Tjaša Kocman. Skratka, šlo je za izredno lep praznik tako za otroke kot za starše in sorodnike, ki so napolnili dvorano Prosvetnega doma do zadnjega kotička, pa tudi za sorodnike pokojne Marije Puntar, njenega moža Walterja Cossutto in za sestre Marjetico, Miro in Melito.

Tekst in foto BS

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (112)

HERPES V CELOSTNI NATUROPATSKI OBRAVNAVI

Z izrazom herpes se nanašamo na vnetja, ki jih povzroča virus Herpesviridae; le-ta se kaže kot poškodba na različnih predelih kože.

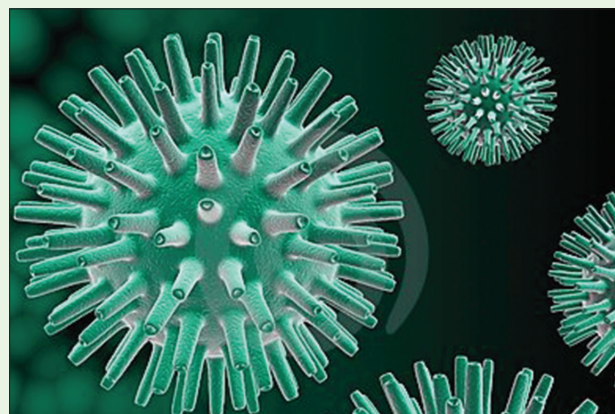
Herpes na ustnicah
Herpes na genitalijah
Herpes zooster
Nosečniški herpes
Očesni herpes

Izbruhi različnih oblik herpesa so boleči, srbijo, prisotna pa je lahko tudi vročina in sekrecija prozorne tekočine. Herpes je prenosljiv prek sline, spolnega odnosa, poljuba, ob uporabi istega pribora, brivskega aparata itd. Možnost okužbe je višja pri osebah, ki imajo enako krvno skupino, kot pa med posamezniki z različnimi krvnimi skupinami.

Pri posameznikih, ki so šibkejši in bolj podvrženi okužbam s herpesom, se le-ta celo ponavlja ciklično, drugim pa ne. Zakaj se to dogaja? Tiči vzrok v imunskem sistemu? Seveda, vendar sta za to stanje dva vzroka. Po tradicionalni kitajski medicini in tudi v naturopatski celostni obravnavi ločimo dva vzroka, vezana na herpes, in sicer šibkost imunskega sistema zaradi deficita vranice ali zaradi deficita jeter. Pri deficitu vranice se nam kaže herpes, ki je vezan na nepravilno presnovo sladkorjev, najbolj tipičen je herpes na ustnici. Če imate pogosto herpes na ustnici, v predelu genitalij ali imate nosečniški herpes, se

izogibajte živlom, ki šibijo vranico - vrančni jedilnik: krompir, mlečni izdelki, koruza, pšenica, sladkor, banana, oreščki, paradiznik, kaki, buča.

Če pa trpite za ostalimi oblikami herpesa, povezanega z deficitom jeter, kot je herpes zooster in oftalmični ali očesni herpes, se izogibajte živlom, ki šibijo jetra - jetrni jedilnik: čokolada, kava, oreščki, mlečni izdelki, razhudnik, kis, kislo zelje, slive, češnje, pomaranče, losos.

V pomoč šibkemu imunskemu sistemu in za pravilno absorpcijo vsekakor svetujem probiotično kuro, ki okrepi črevesje, kjer se nahaja sedež imunskega sistema, in sicer pri šibkosti jeter Lactobacillus Lactis in Casei, pri šibkosti vranice pa Saccharomyces Boulardii.

Herpes se ponavlja in se ga težko znebimo, ker je naš imunski sistem šibak in ker je določen organ energetsko podhranjen. Samo nahraniti ga moramo pravilno in od herpesa se lahko za vedno poslovimo! Iščimo zdravje!

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 00000730643, SWIFT ali BIC koda: ICRAITRESO

ali IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tehnik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 14. junija, ob 14. uri

Časi so, kar so

Ko se zgodi prijatelju

Časi so, kar so. Pravzaprav so to zelo težki časi. To vemo že zaradi tega, ker vsak mesec težje shajamo in je življenje vsako leto dražje, naša denarnica pa vse bolj prazna, ker se plače in pokojnine ne prilagajajo dejanskim življenjskim stroškom. Da je težko, vemo tudi zaradi naših otrok in otrok naših prijateljev, ki se tja do tridesetega, štiridesetega leta borijo za dostojno službo in je še vedno ne najdejo. Tako da jim je težko, pravzaprav nemogoče, ustvariti si dom in lastno družino.

Da je težko, beremo tudi v časopisih in slišimo na televiziji. Ravno pred nekaj urami mi je sosed, ki je prišel na klepet, priznal, da so tako grdi časi, da raje ne gleda dnevnikov in poročil. Da ga ne preveč razžalosti vse to, kar se dogaja okoli nas..... nasilje, predvsem do žensk in otrok, negotovost, politika, ki krade in pritiska, ta naval ljudi, za katere pravzaprav ne vemo, kdo so in kaj hočejo. Pa vendar, četudi si zatiskamo oči in ušesa, ne gre mimo nas. Dotakne se nas, globoko v srce seže, boli, greni. In vzbuja strah. Strah pred prihodnostjo.

Kljub vsemu pa se nam zdi, vsaj zdi, da je vse to, kar beremo ali poslušamo daleč, precej daleč od nas. Vsaj toliko daleč, da nam ne pokvari dneva, da nas ne pretirano razžalosti in se v večini primerov ne prikrade v naše življenje. Občutimo že, a samo posredno. Nas in tistih, ki jim imamo radi, se medijske novice največkrat ne dotaknejo. Mi lahko gremo naprej. Čisto drugače je, ko se zgodi tebi ali prijatelju.

Ravno včeraj je mož telefoniral bivšemu sodelavcu, Alessandru, da bi ga vprašal, kako mu gre. Skupaj sta delala dolga leta, potem sta oba ostala brez službe, moj mož v pokoj, prijatelj pa se je zadovoljil z veliko slabšo plačo in delovnimi pogoji.

Na klic ni odgovoril znani glas, temveč žena, Nastja. Samo slušalko je dvignila, je povedal mož, in nato zajokala. Samo glasen jok, tako brezupen, tako glasen, tako nezadržan, da se je moj mož ustrašil. Komaj je govorila, hlipala je, on je poslušal, ne da bi našel besede. Izgubila je službo, tisto jutro. Nenadoma, nenapovedano, šla je na delo, na Prosek, kot običajno, pa so ji rekli, da gre lahko domov, da je ne potrebujejo več. Ko bi ji vsaj povedali nekaj časa prej, da bi se pripravila, duševno, da bi sploh lahko došla, kaj se dogaja, da bi lahko zbrala moči, preden bi nemo pogledala resnici v obraz. A jim ni bilo mar, da so jo ranili, da so jo popolnoma zlomili. Nikomur ni več mar za to, dandanes. Nikomur ni več mar za človeka. Samo za denar.

Z možem sva zaprepadena. Sediva in molčiva. Avto stoji na parkirišču, čeprav sva se nameravala odpeljati. Nobene energije ni več, da bi odreagirala. Nastja je delala v isti firmi z mojim možem in z najinim prijateljem, ki je pozneje postal njen življenjski sopotnik. Skupaj so bili dolgo let, dokler ni zaradi stečaja in neraščiščenih računov vse skupaj propadlo. Tako kot sedaj nekako. Tedaj je ostala Nastja, Rusinja po rodu iz Kamčatke, prvič na cesti. Tudi nama z možem je ostal grenak spomin na tiste zadnje mesece službe. Plače ni bilo in zmanjkovalo nama je denarja za bencin. Mož se je namreč vozil v Trst na delo iz Kostanjevice. Spominjam se, da sem redno klicala v možev urad in spraševala,

ali vedo, kdaj ga bodo izplačali. Alessandro je razumel, da nama je težko, ponudil nama je pomoč in denar, dokler ne dobimo zaostalih plač. Njemu in Nastji je bilo lažje, ker sta stanovala v mestu in sta v službo hodila z avtobusom.

Nisem sprejela, ker so me doma naučili, naj si nikoli ne izposojam denarja, naj raje stisnem zobe, potrpiam, ampak naj shajam s tem, kar imam. Tudi mož je bil istega mnenja. In sva si pač odtrgala pri vsem ostalem. Na Alessandrovo odkrito pripravljenost, da nama pomaga, pa nisem nikoli pozabila. Veliko je stvari v življenju, ki pridejo hrupno in gredo hi-

tro mimo nas, ne da bi pustile sledi, od-tise. Le malo je besed, ki ostanejo za vedno, ki jih ne pozabimo. To je nekaj najlepšega. Spomin in hvaležnost, ki kljubujeta času. Občutek človeške bližine, ki ga ne pozabiš. Ki ostane, kot toplota. Kot bogastvo.

Nastja sedaj joče in nimava besed, da bi ji vrnila tisto toplino. Moj mož, ki je pri takih stvareh, podobno kot vsi moški, zelo neroden in sramežljiv, ne ve, kaj bi ji rekel. Ne govori, samo da mu je žal, zašepeta in jo pozdravi. Dan pa imava pokvarjen. Ves čas sta nama pred očmi prijatelja, ki nista tako srečna kot midva

in si že dolgo let želita svoje, pa čeprav majhno stanovanje. A posojila ne dobita, ker nihče izmed njiju nima stalne zaposlitve. Kot večina mladih in manj mladih Italijanov. Kot vsi pravzaprav, saj nas vlečejo za nos z začasnimi zaposlitvami, s plačevanjem prek tako imenovanih "voucherjev", z vse manj plačanimi službami in zastoj nadurami. Razmišljam, kako se počuti prijateljica. Zjutraj je šla na delo, vesela kot vedno. Zanj vem, da se ni nikoli pritoževala. Če si jo vprašal, kako se ima v službi, ti je vsa nasmejana odgovorila, da lepo, da so kolegi čudoviti in da ji je delo všeč. Kolikokrat

smo jo poklicali v petek zvečer, češ, pojdi-mo jutri na izlet, pa je brez vsakršnega obžalovanja povedala, da dela, da so jo prosili, če lahko pride tudi v soboto, ker vsi drugi ne morejo, in da je rada privolila, ker ji delo ne teži. Tudi to, da je vstajala zgodaj, ker se je na delo vozila z dvema avtobusoma, ji ni bil problem. Samo da je imela svojo plačo in nekaj zadoščenja.

Tistega jutra so ji samo rekli, naj gre domov, da je ne potrebujejo več. Da jim je sicer žal, a zaradi embarga med Evropsko unijo in Rusijo dela zanj praktično ni več. Samo to in nič drugega. Kot bi ne vedeli, da se ji bo zrušil svet, da bo jokala.

Mene razganja od jeze. Uprla bi se, kričala bi, zahtevala bi spoštovanje, dostojanstvo, pravico. Še enkrat bi napisala Hlapca Jerneja in šla v svet kot on, da se pritožim. A besede pravica ni več v slovarju delodajalcev, če je sploh kdaj bila. Spet je udarilo na nas iz ozadja. Spet to zakulisje in te štrene, ki so v rokah peščice tistih, ki imajo vse. Naveličana sem teh dogodkov, besed, tvezenja, la-

ganja. Zakaj pa embargo proti Rusiji, če z rutami na glavah sklepamo ekonomske sporazume in se klanjamo državam, kjer je ženska redno tepena, kjer je zakonito posiliti deklico ali obesiti geja. In dajemo milijonske podpore državam, ki ne spoštujejo niti osnovnih človeških pravic. Zakaj embargo proti Rusiji in tako spoštljiv, celo podrejen odnos do Irana???? Samo igre so, samo interesi, samo spletke in temno zakulisje. In laži o napredku, demokraciji, odprtosti in ne vem še kaj. Zakričala bi od jeze, ker sem ravno prebrala, da so v Savdski Arabiji kaznovali dekline, ki je bilo poslano in jo obsodili na bičanje. Mi s takimi državami gojimo prijateljske odnose. Z Rusijo pa ne, ker je tak ukaz velikih, multinacionalk, lobijev in tistih, ki vladajo svetu. Italijanska ekonomija, ki je že itak na psu, kljub lepim besedam, ki jih poslušamo in beremo, pa zaradi tega embarga še bolj trpi. In ljudje izgubljajo službo.

Pomislim, da je bilo doslej moje življenje kljub vsemu srečno. Imam lastno hišo, imam poln hladilnik, imam vrt, knjige in možnost, da hodim v gore in k morju. Nastja sedaj neotolažljivo joka in ko se bo nekoliko potolažila, jo čaka dolgo romanje in prosjačenje v iskanju nove zaposlitve. Koliko strahu, ponižanja, bolečine, odrekanja. In ni edina. Veliko Nastij je v Italiji, v Sloveniji in drugod po Evropi. Ne vem, kako bi izkričala svojo jezo, zaradi Nastje in zaradi drugih. Ker mi je lažje izpovedati se v pisani besedi, ji napišem mail. O svoji jezi, o tem, da mi je žal, ponudim ji pomoč v katerikoli obliki. In bližino, čeprav vem, da ne pomeni veliko, ko nimaš več poti. Ne pričakujem odgovora, a vendar ga dobim v manj kot eni uri. Nastja se mi zahvaljuje za besede, pravi, da sploh ne vem, kako jih je bila vesela. Nekoliko ji je odleglo, večkrat je prebrala moj mail. Prijatelj tudi v brezupu veliko pomeni. Pa čeprav ti lahko poda samo nekaj besed. Ko si čisto na dnu, je tudi to veliko. Ravno tega ne smemo pozabiti v svetu, kjer itak vlada denar, denar in še enkrat samo denar.

Suzi Pertot

Tržič / Kinemax

Nagrade Zlati let našim najzaslužnejšim športnikom

Primorski dnevnik je v soboto, 11. t. m., ob sodelovanju Združenja slovenskih športnih društev v Italiji in Deželnega sedeža RAI podelil v Tržiču nagrade Zlati let. Gre za oskarje najboljšim športnikom naših društev ob koncu športne sezone.

V članski kategoriji so bili najboljši odbojkarica Tanja Babudri, odbojkar Vasilij Kante, košarkar Borut Ban in nogometaš Edvin Carli. Med ekipami so kipec prejele namizno-teniške igralke Športnega krožka Kras in naraščalniki nogometnega kluba Kras. Nagradili so tudi mlade upe, in sicer odbojkarico Veroniko Feri, odbojkarja Simona Komjanca, košarkarja Aleksandra Daneva, nogometaša Davida Coljo, smučarko Katrin Don in atletinjo Meto Sterni. Trener leta Matija Spinazzola prihaja iz

jadralne srenje, saj je glavni trener sesljsanskega jadranskega kluba Čupa. Priznanja brez meja sta bila deležna trenerja Gregor Jerončič in Dušan Mihalka. ZSSDI pa je nagradilo tudi zaslužne športne delavce Davida Štrajna, Eligia Kanteta in Roberta Uršiča. Prireditve v obliki šova je bila privlačna in dobro obiskana. Obogatil jo je pevski nastop Mojce Velikajne Moye, vinjetisti skupine Vile in vampi pa so prispevali hudomušni začetni in končni kratki film. Lepo in zelo dobro obiskano prireditev je povezoval znani televizijski voditelj Evgen Ban, pomagal mu je radijec Marko Sancin. Slavnostnemu večeru v tržiški dvorani Kinemax je sledil športni party z didžejem Alyoso Papšem. Radijska postaja Radio Trst A je posnetek s podelitve predvajala minulo nedeljo.

Tudi tokrat je deželno upravno sodišče razočaralo občine

Medobčinske zveze se dokončno uvajajo v upravni sistem Furlanije Julijske krajine. Deželno upravno sodišče v Trstu je namreč konec minulega tedna zavrnilo pritožbo 56 občinskih uprav in pokrajine Videm proti reformi krajeвне samouprave iz leta 2014, ki ustanavlja medobčinske zveze. Pritožile so se pretežno furlanske občine, med njimi tudi Dolenje v Brdih, ki spada v goriško medobčinsko zvezo. Med oporečniki so bili tudi župani beneških občin Dreka, Grmek, Podbonesec, Sveti Lenart in Špeter. Pobudniki za priziv pa so bili župani Trbiža Carlanтони, Talmassonsa Zanin in Forgarije Molinaro. Naj poudarimo, da ne gre za priziv, ki sta ga vložili tudi občini Dolina in Števerjan in je bil že zavrnjen. V tistem primeru sta slovenski občini osporavali raven zaščite slovenske narodne skupnosti

v medobčinskih unijah, ta pritožba, ki je dozorila že 20-ega aprila lani, pa je zadevala splošno strukturo reforme krajeвне samouprave, ki nosi podpis deželnega odbornika Paola Panontina. Sodniki deželnega upravnega sodišča so razsodili, da tgokratni je priziv neosnovan, sprejeli pa so le pritožbo proti nameščenju komisarjev v občine, ki ne sprejmejo statuta medobčinske zveze. Razveljavljeni so tudi vsi akti, ki so jih komisariji doslej sprejeli za prisilno sprejetje statutov unij, kar pomeni, da je na primer vprašljiva prihodnost čedajsko-nadiške zveze, kjer skupščina občin ni bila sklepčna. To pa tudi pomeni, da se vsebina reforme velja le za tiste občine, ki pristopijo k zvezam, odpadniki pa bodo v praksi kaznovani z manjšim prilivom finančnih sredstev.

Gorica

Dijaki ustanovili simulirano učno podjetje

Goriški tehnični pol Cankar Zois Vega je dobro izkoristil novo možnost delovne prakse, ki jo ponuja pred dobrim le-

tom odobreni šolski zakon 107, t. i. "Dobra šola". To so predstavili na tiskovni konferenci, ki se je odvijala v torek, 7. junija, v prostorih šolske knjižnice. Pod mentorstvom prof. Petra Ferglie so dijaki ustanovili tri simulirana učna podjetja, pri katerih je bilo potrebno poskrbeti praktično za vse. Od izdelka, do organizacije dela in načrtnega programiranja ter trženja. Dijaki so se preizkusili na področju izdelovanja spletnih strani in opreme za gostinstvo, kjer so sami zgradili sodoben stroj za pripravo koktajlov, ki ga je mogoče uporabiti tudi preko pametnih telefonov. V uvodnih besedah tiskovne konference je ravnatelj Primož Strani poudaril, da je goriški zavod med prvimi, ki uvajajo to opcijo delovne prakse, poleg katere sta še delo v podjetju in obisk tečajev ter študijske ekskurzije.

V nadaljevanju predstavitev je prof. Peter Ferglie okvirno predstavil, kako je potekalo simuliranje učnega podjetja. Dve simulirani učni podjetji, pri katerih so sodelovali dijaki tretjih razredov, sta se posvetili izgradnji spletnih strani. Eno podjetje je projekt izpeljalo do konca, drugemu pa ni uspelo. Tretje simulirano

učno podjetje, ki je nastalo na pobudo 4. letnikov, pa je opravilo analizo tržišča na področju gostinstva s pomočjo goriške mestne okrepče-

valnice Aenigma in izdelalo napravo za pripravo koktajlov, ki so jo imenovali MARK 1. Posebnost te naprave je možnost nakupa koktajla preko aplikacije, ki jo je potrebno namestiti na pameten telefonček.

V obeh uspešnih primerih je bila izkušnja za dijake nadvse pozitivna. Dijaki so si morali namreč porazdeliti vloge, delovati koordinirano, veliko časa za projekt so porabili izven šolskega pouka, nekaj finančnih sredstev pa so morali prispevati tudi

sami. Soočiti so se morali tudi z dejstvom, da je v podjetju potrebno sprejeti težke odločitve, kot je zamenjava člana, ki se v delovni sistem ni primerno vključil oziroma ni znal izpeljati dogovorjene naloge.

Obe simulirani učni podjetji so predstavili dijaki sami. Podjetje za izdelavo spletnih strani, ki so ga poimenovali Web Page Maker, je izdelalo spletno stran za podjetje Matic Marino Scavi iz Sovodenj. Celoten postopek je predstavil dijak zavoda Jurij Vega Dimitri Petejan. Drugo simulirano učno podjetje z nazivom Laions Industries, ki je izdelalo napravo za koktajle, pa je s tehničnega in programskega vidika predstavil dijak zavoda Jurij Vega Guglielmo Frati, finančne in gospodarske okvire pa je orisal predstavnik Ziga Zois Saša Fergolija.

Nedvomno gre za zelo zanimivo izkušnjo, ki povezuje šolo z zu-

nanjim okoljem in svetom, pri tem pa gre še posebno poudariti vidik skupinskega dela in načrtovanja. Kdo ve, ali se bo morda tudi iz naših šol, na tak način, izdelal nov Bill Gates ali Mark Zuckerberg?

JČ

V spomin

Učiteljica Anamarija Volk Zlobec je odšla k večnemu Tkalcu zgodb

Vedeli smo, da je bolna, a vseeno nas je vest, da je v torek, 7. junija, v 79. letu starosti umrla upokojena učiteljica in pravljicarica Anamarija Volk Zlobec, presenetila in prizadela. Odraščala je v Rojanu in v raznih številkah rojanskega župnijskega glasila Med nami smo lahko prebirali njene zanimive spomine na otroška in dekliska leta v tem nekoč za Slovence tako plodnem tržaškem predmestju. Leta 1955 je maturirala na slovenskem učiteljski v Trstu in nato še na šoli za vzgojiteljice v vrtcih pri Uršulinkah v Gorici ter se pedagoško izpopolnjevala. Najprej je bila vzgojiteljica v otroških vrtcih na Proseku, v Ricmanjih in Lonjerju, nato učiteljica na različnih osnovnih šolah na Tržaškem, med drugim tudi v Ricmanjih, v rojstnem Rojanu in pri Sv. Jakobu v Trstu. Z družino pa je živela v Miljskih hribih, v hiši s krasnim razgledom na morje, vinograde in oljčnike.

V veliko veselje ji je bilo pisanje in že v dijaških letih je pisala za Literarne vaje. Zlasti po upokojitvi se je tej svoji ljubezni posvečala s posebno vnemo. Tako je za Radio Trst A napisala več otroških iger in za znamenito jutranjo rubriko Pravljica za dobro jutro celo vrsto pravljič. Prav tako je bila dolgoletna zvesta sodelavka otroške revije Pastirček in tudi na njenih straneh objavljala zgodbe in pravljice. Kot je sama povedala, se je tudi pisanja lotevala kot učiteljica, ki ne more iz svoje kože, saj je menila, da je za

vsako dobro pravljico oz. zgodbico važna vzgojna poanta, kar je znala rajna pravljicarica izpostaviti na dokaj nevsiljiv način. Tako je povedala že leta 1999, ko je pri Goriški Mohorjevi

Foto dpld

družbi izšla zbirka Najlepsi letni čas z ilustracijami Magde Starec Tavčar, prav tej ekipi je nato tako pri GMD kot pri Mladiki izšla še cela vrsta knjig za otroke. V mnogih nastopa prav učiteljica, kot npr. v pravljici o mucu Feliksu, ki je izšla pri Mladiki in v kateri nastopata učiteljica Tončka, ki je šla v pokoj, in njen muc Feliks, ki ji sicer pomaga pri hišnih opravilih, večkrat pa tudi kaj ušpiči. Rajna avtorica je sploh natančno ločevala med zgodbicami, ki so bile zanj bolj poučni zapisi, zaviti v neko pripoved,

in pravljicami, ki so odraz čiste domišljije. To nam je pojasnjevala med pripravo zadnje zbirke, ki ji je dala naslov O polžku Izidorju in druge živalske zgodbe, ki jo je ilustrirala Nejka Selišnik in je leta 2012 izšla pri GMD. Po večurni analizi posameznih zgodb in pogajanju, da bi katero izmed dvanajstih zgodb mogoče izpustili, je stvar ostala točno tako, kot si jo je zamislila, ker je z argumenti in naravnost šolskimi primeri utemeljila povezanost zgodbic na ekološko temo, ki se spleta od začetka do konca, ko v zadnji ob raznih živalih nastopa še Svit nekakšen božji glas, ki vse opozarja na skrb, ki jo moramo imeti, da gojimo vrednote, kot so mir, strpnost in spoštovanje Stvarstva.

Anamarija Volk Zlobec je pri Mladiki in Goriški Mohorjevi družbi v knjižni obliki skupno izdala kar deset knjig pravljič, zgodbic in slikanic. Pripravljala pa je tudi enajsto, izbor otroških iger, ki jih je napisala kar nekaj tako za šolske potrebe kot tudi za Radio Trst A.

Od pokojne Anamarije Volk Zlobec smo se poslovili v torek, 14. t. m., pri Sv. Ani v Trstu, pogreb pa bo sledil v ožjem družinskem krogu na pokopališču v Lovranu pri Kolombanu. Možu Pavlu Zlobcu, hčerkama Meri in Barbari ter ostalim sorodnikom izrekata Goriška Mohorjeva družba in Novi glas ob tej težki izgubi občuteno sožalje.

M. T.

Trst

Rižarna, grozljiv spomin nezaslišanega trpljenja

Veliko vernikov se je zbralo v nedeljo, 12. junija, na obletni sv. maši v Rižarni za žrtve tega uničevalnega taborišča. Prostor z visokim golim zidovjem, cementni paralelepiped za oltar, v vazici rdeč nagelj, ob strani umetnišk lik iz železja, ki ponazarja gorje'. To je bil prostor, kjer se je vršila sv. maša, ki jo je daroval župnik v Strunjanu msgr. Bojan Ravbar, ob njem sta bila škedenski župnik don Carlo Gamberoni in g. Klemen Zalar, upravitelj pastoralnega središča za Slovence v Trstu. V uvodu se je g. Zalar zahvalil za sodelovanje pri tem bogoslužju obema župnikoma, obenem je pozdravil tudi občinskega svetnika g. Igorja Švaba in rajonskega svetnika za Škedenj, Čarbo in Valmauro g. Sergija Petarosa. Zahvalil se je združenemu zboru ZCPZ za vsakoletno sodelovanje pri tej daritvi, kot tudi vsem vernikom, ki so se zbrali, da bi počastili spomin na te žrtve.

S pesmijo Stanka Premrla - Vsi svetniki je združenji zbor pod vodstvom Edija Raceta ob orgelski spremljavi Alenke Cergol uvedel spominski obred in nadaljeval s Slovensko mašo v čast sv. Cirilu in Metodu. Berili je prebral član zbora g. Savino Piščanc. V začetku je v homiliji dr. msgr. Ravbar naglasil: "Hvala, iz srca hvala, da se smem skupaj z vami dotikati tega –'žrela smrti'. To občutim toliko bolj, ker se zavedam, da smo vsi zaznamovani za življenje, kakor se je znal izraziti naš Srečko Kosovel: 'Živet, živeti / je smisel človeka!'. V nadaljevanju je izpostavil pomen ljubezni in odpuščanja." "v skoraj neznatem Trentu se je dekletu slovenskega porekla Chiari Lubich utrnilo spoznanje: 'Omnia vincit amor!' " Vse. Torej tudi vojno.... in sovraštvo po njej.

To trdno prepričanje je bilo zgrajeno na Bogu, ki je ljubezen, in ki je apostolu Pavlu dal spoznati, da je največja sila moč ljubezni, da je v njej vse (prim Rm)."

S pesmijo Premrla K tebi želim, moj Bog smo zapuščali ta prostor in se ob prvih deževnih

kapljah napotili na ploščad, kjer je bila krematorijska peč, za sklepni blagoslov. S pesmijo V nebesah sem doma Gregorja Zafošnika se je sklenil spominski obred. In kot že vrsto let po tej daritvi je tudi letos g. Debelis povabil vse nas na domačijo, kjer smo imeli družabnost s pesmijo ob domačih dobrotah. Tako se je sklenil ta dan spomina na grozote, ki jih prinaša s seboj vojna in človeško sovraštvo. Razdijvalo se je pravo neurje z grmenjem in bliski so parali temne oblake na nebu. Ko smo odhajali, se je nebo umirjalo in le rahel dež izpod sivega neba je še zalival vrtove Kolonkovca.

P. V.

Zgodbe čeških samostanov (2)

Druga zgodba, ki se začne v mestu srebra in svinca

SAMOSTAN PLASY

Drugo zgodbo o čeških samostanih začnimo le nekaj minut vožnje od samostana Kladruby. Pot nas pripelje v mesto Stribro (v slovenščini – srebro). Pogled na hiše kar visoko na skalnatem griču, med katerimi je videti tudi cerkveni zvonik, ni kaj dosti obetajoč. A se spleča slediti zvoniku strmo v hrib. Staro mestno jedro je obdano z renesančnimi pročelji, kolikor jih ni pokvarjenih od socrealističnega okusa in predelav. Na koncu prostornega trga stoji v resnesančnem slogu zgrajena mestna hiša, okrašena s sgraffiti. Nekdanje bogastvo mesta je očitno še zdaj. Nekoč je bilo Stribro, ki ima danes kakšnih osem tisoč prebivalcev, celo večje od Plzna. V srednjem veku so namreč tukaj kopali srebro, kot pove že ime mesta, rudnik svinca pa so zaprli šele v osemdestih letih prejšnjega stoletja. Mesto je nekoč imelo tri cerkve in samostan, a so ga različne vojske že pred stoletji večkrat popolnoma razdejale, še najhuje tridesetletna vojna. Ostala je le ena, gotška cerkev, ki jo, po napisih so-deč, obnavljajo. Čeprav je bila sobota, ali pa prav zato, je bil mestni trg skoraj prazen. Na prijetnem trgu si privoščimo kavo, nato pa naprej, proti cistercijanskemu samostanu Plasy. Čaka nas manj kot ura vožnje po lepi gričevnati pokrajini.

VZPONI IN PADCI

Prvo bližnje srečanje z mogočnimi stavbami kompleksa Plasy je skrb zbujajoče. Zazdi se, da bi bilo nemara bolje, če si zaradi žalostnega videza in zanemarje-

nosti morda prihranimo razočaranje. Pročelje je oguljeno, zidovi so brez ometa, na nekaterih delih stranskih traktov pa so še zelo očitni grozljivi sledovi desetletij poveljnega časa. Toda že za vogalom in gradbeno ograjo je videti zidarski oder in vse, kar spada zraven. Zaključna dela so se očitno že končala na sosednjih, gospodarskih stavbah. Velika informativna tabla sporoča, da gre za Češki vsedrjavni muzej stavbne dediščine in za historično pivovarno. Obnova je,

Samostan Plasy

piše, skupni projekt Zavoda ČR za spomeniško varstvo in skladov EU, od koder je v veliki meri pritekel denar. Da si je samostan vredno ogledati, prepriča še precejšnja množica obiskovalcev, ki so od velikega, skoraj popolnoma zasedenega parkirišča trumoma stopali proti samostanu.

PLASY IN KLADRUBY

Cistercijanski samostan Plasy ima kar nekaj skupnega z benediktinskim samostanom Kladruby – po starosti, zgodovini, po mogočnosti ter izmenjavajočih se uspešnih in slabih časih. Ustanovna listina samostana Plasy nosi letnico 1114. Tudi ta samostan pozna vzpone in padce, saj so ga večkrat razdejale različne

vojske. Največ škode je utrpel med husitskimi napadi in v času tridesetletne vojne.

V prvi polovici 18. stoletja je samostan znova polno zaživel, in največ vsega, zaradi česar so Plasy danes vredni ogleda, izvira iz tistega časa. Razcvet je samostan doživel pod opatom Ondrejem Trojerjem (1648-1699) in njegovim naslednikom Eugenom Tyttlom (1699-1738).

Trojer je dal zgraditi npr. baročno kaščo in prelaturu. Eugen Tyttl, tudi on gospodarsko sposobni opat samostana Plasy, je po Trojerjevi smrti povabil k sebi tedaj dva največja stavbarska mojstra, ki sta tudi tukaj, tako kot v Kladrubih, pustila najmočnejše sledi. To sta bila

Jan Blažej Santini – Aichel (1667-1723) in Kilián Ignác Dientzenhofer (1689 – 1751), ki je po Santinijevi smrti končal oba projekta, Kladruby in Plasy. Oba stavbarja sta najznačilnejša predstavnika izjemno bogatega češkega baročnega stavbarstva Santini – Aichel je v Pragi rojeni potomec italijanskih kamnosekov. Bil je hrom in ni mogel opravljati kamnoseškega dela, zato se je preusmeril v arhitekturno snovanje. Santini-Aichel je znan po samo zanj tipičnem, izvirnem stilu, ki mu praviijo baročna gotika. K. I. Dientzenhofer je bil potomec bavarske stavbarske rodovine, vendar se je že njegov oče Kryštof ustalil v Pragi, kjer sta ustvarila najpomembnejša dela češkega poznega baroka. Izjemno zahtevna dogradnja samostana Plasy je potekala v letih od 1711 do 1740. Torej se je začela v istem obdobju kot obnova cerkve samostana Kladruby (tam je trajal manj časa, v letih 1711 do 1726). Santini-Aichel in Dientzenhofer sta zgradila stavbo novega konventa, ki je tudi za današnje znanje tehnični čudež.

SAMOSTAN NA VODI

Mogočni Plasy so položeni v dolino, na nekoč močvirnata tla, tik ob vodnato re-

ko Strelo. Cistercijanci so običajno postavljali samostane v nenaseljenih krajih, tako da so jih šele oni začeli kultivirati, in na mestih, ki so skoraj nemogoča

Samostan Kladruby

za gradnjo. Plasy so znameniti že zaradi načina gradnje. Tako kot Benetke – stojijo na hrastovih hlodih. Kar več kot pet tisoč so jih leže položili v vodo, v poseben sistem povezanih kanalov, tako da so hlodi vedno v vodi, ki sproti priteka iz bližnje reke. V notranjosti zgradbe je več manjših bazenov, tako da je pretok, gladino in temperaturo vode okrog teh temeljev mogoče nenehno kontrolirati, sicer bi hrast zgnil, stavba pa bi se sesedla.

Po samostanskih objektih je možen samo voden ogled. Na izbiro je več možnosti. Pokažejo mogočne, s freskami okrašene hodnike (deloma so že restaurirane) konventa, refektorij, cerkev (kjer imajo restavradorji še kar nekaj dela), staro lekarno itd. Statični in estetski fenomen je tudi Santinijevo samonosno krožno stopnišče, ker nima nosilnega stebra in ga nikoli niso uporabljali. Mojšter Santini je umrl, preden so stopnišče končali, ker pa nihče ni vedel, kako naprej, so stopnišče sicer pustili, vhod v klet, kamor naj bi stopnice peljale, pa raje kar zasuli.

Tudi Plasy so bili ukinjeni z jožefinskimi reformami in od leta 1785 niso več samostan. Posestvo, kakšnih deset tisoč hektarjev, in samostanske stavbe je nato leta 1826 kupil knez Klemens W. Met-

ternich (1773 – 1859). Kot kancler je takrat bil za cesarjem drugi najmočnejši človek avstro-ogrske monarhije, "očec Metternichovega absolutizma, ki pa ga je leta 1848 odnesla marčna revolucija. V času drugega kongresa Svete alianse v Ljubljani (1821), ko je bilo, kot se rado poudarja, zaradi udeležbe največjih kronanih glav, ministrov itd. tukaj štiri mesece središče evropske politike, je Ljubljano obiskal tudi Metternich. Od številnih časti, ki jih je bil v Ljubljani deležen, je tudi častno članstvo ljubljanske Filharmonične družbe (kar so tudi Haydn, Paganini in Beethoven, piše P. Kuret v Slovenski kroniki XIX. Stoletja). Metternich je imel knežji sedež na gradu Kynžvart, ki leži zahodno od posestva Plasy, kakšnih osemdeset kilometrov proti češko-nemški meji. Toda Plasy so mu očitno ugajali. Konvent je dal predelati v gradič, med drugim je dal zgraditi pivovarno, a tudi družinsko grobnico, kamor so ga po smrti prenesli z Dunaja, njegov grob pa je del trase turističnega ogleda.

Leta 1945 so Metterniche v celoti razlastili in izgnali iz države. Samostan in posestvo Plasy je prevzela v upravljanje država. Za nekaj časa so postali vojašnica Rdeče armade, saj je bila 1945 tukaj razmejitvena črta med sovjetsko in angloameriško cono.

Desetletja od konca vojne do začetka 90-ih let prinesejo zelo grobe posege in predelave. Dolgo je tam bil npr. depozit Državnega arhiva ČSSR, vse do leta 2000 pa Okrajni arhiv. Še danes, od leta 1963, so kletni prostori konventa in pod kaščo zaklonišče civilne obrambe. Lastniku kompleksa Plasy, torej Zavodu ČR za spomeniško varstvo, je zagotovo treba priznati, da so že doslej opravljena restavratska dela in obnova tako mogočnega kompleksa terjala veliko strokovnega truda in davkoplačevalskega denarja.

Peter Kuhar